

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2023

Ilike Kumsová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Percepce českých novinářů termínu

aktivistická žurnalistika

Bakalářská práce

Autorka práce: Ilike Kumsová

Studijní program: Komunikační studia se specializací žurnalistika

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Barbora Osvaldová

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 29. dubna 2023

Ilike Kumsová

Bibliografický záznam

Kumsová, Ilike. *Percepce českých novinářů termínu aktivistická žurnalistika*. Praha, 2023. Diplomová práce (Bc.). Univerzita Karlova, Fakulta Sociálních věd, Institut Komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Barbora Osvaldová.

Rozsah práce: 90 151

Abstrakt

Tato bakalářská práce se snaží ukotvit termín aktivistická žurnalistika na základě toho, jak ho vnímají čeští žurnalisté a žurnalistky. Práce se soustřeďuje na historický vývoj objektivitu, stejně jako proudy žurnalistiky, které se od ní odchyľují, globální definice aktivismu a advokacie i definice spojené s odvětvími žurnalistiky. Objektivita a její relevance ve 21. století v žurnalistice je i s polemikou zahrnuta v teoretické části práce. Praktická část se věnuje kvalitativnímu polostrukturovanému hloubkovému rozhovoru se šesti českými žurnalisty a žurnalistkami a jejich chápání objektivitu, aktivismu v žurnalistice a dalších témat probíraných v teoretické části práce. Na jejich základě jsou vymezeny hranice chápání aktivistické žurnalistiky českými novináři a novinářkami jako prosazování správného názoru, absence kritiky (daného tématu) a zatajování skutečnosti. Zároveň došlo ke zjištění, že existuje rozkol mezi tím, co čeští žurnalisté chápou jako aktivistická žurnalistika a její akademickou definicí.

Abstract

This bachelor thesis tries to anchor the term activist journalism on the basis of how Czech journalists perceive it. The thesis focuses on the historical development of objectivity, as well as the currents of journalism that deviate from it, global definitions of activism and advocacy, and these same definitions associated with branches of journalism. Objectivity and its relevance in 21st century journalism is included in the theoretical part of the thesis, along with a polemic. The practical part is devoted to qualitative semi-structured in-depth interviews with six Czech journalists and their understanding of objectivity, activism in journalism and other topics discussed in the theoretical part of the thesis. On their basis, the boundaries of Czech journalists' understanding of activist journalism are suggested as advocacy of correct opinion, absence of criticism (of a given topic) and concealment of reality are defined. At the same time, it was discovered that there is a split between what Czech journalists understand as activist journalism and its academic definition.

Klíčová slova

Aktivistická žurnalistika, aktivismus, advokacie, objektivita, český mediální prostor

Keywords

Activist journalism, activism, advocacy, objectivity, Czech media environment

Title/název práce

Percepce českých novinářů termínu *aktivistická žurnalistika*

The perception of the term *activist journalism* by czech journalists

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní docentce Barboře Osvaldové, mé školitelce, za její trpělivost, cenné odborné vedení i její slova, která pomohla mé úzkostné nátuře najít půdu pod nohama. Zároveň bych také chtěla poděkovat respondentům mé studie, kteří se mnou ochotně sdíleli své názory založené na jejich dlouholeté zkušenosti. Jejich práce je pro mě inspirací. Díky také patří celé mé rodině a všem mým přátelům, jejichž podpora a láska mě provázela psaním, stejně jako každým novým dnem.

Obsah

Úvod.....	10
Teoretická část.....	11
Definice základních pojmů.....	11
Advokacie v žurnalistice	11
Aktivismus.....	11
Objektivita.....	12
Historie termínu objektivita.....	12
Etika a epistemologie.....	13
Dějiny objektivity v žurnalistice.....	14
Poznámka k historii české objektivity v moderním mediálním prostoru	16
Koncept objektivity zpravodajství Jürgena Westerståhla.....	17
Objektivita a její podkategorie	17
McNairovy charakteristiky objektivity.....	18
Kritika objektivity.....	19
Zkreslení jako kritika objektivity.....	20
Filosofická kritika objektivity.....	21
Formy žurnalistiky, které zpochybňují potřebu objektivity a jejich odrazy v českém mediálním prostoru	23
Walter Lippmann, John Dewey a jejich pohledy na objektivitu	23
Lippmannovská žurnalistika.....	23
Precizní žurnalistika jako následnice lippmannovské žurnalistiky.....	24
Občanská (veřejná) žurnalistika (public journalism).....	25
Devadesátá léta aneb žurnalistika v dialogu s občany.....	25
Nová literární žurnalistika šedesátých let.....	27
Postobjektivní společnost.....	29
Transparence.....	29
Post-pravdivá doba	30
Modely žurnalistiky.....	32
Metodologie	35
Výběr respondentů.....	35
Rozřazení.....	36
Metodologie analýzy rozhovoru.....	37
Analýza rozhovoru	38
Objektivita	38

Vědomí své subjektivity	38
Definice objektivty	39
Hodnoty	40
Svět takový, jak má být	40
Definice aktivismu.....	41
Závěr.....	44
Summary	44
Bibliografické údaje	46
Seznam literatury	46
Odborné články.....	48
Webové stránky	50
Kodexy.....	51
Zákony	51

Úvod

Zkoumat novinářské role je běžné na poli teorie žurnalistiky. Nicméně v českém mediálním prostoru není výzkumu alternativních směrů žurnalistiky zase tak častý. Odvětvím, kterému se věnuje tato bakalářská práce, je aktivistická žurnalistika.

Protože by každá informace měla mít relevantní zdroj, dospěla jsem k myšlence, že by to měli být právě čeští žurnalisté, kteří definují tento směr. Termín aktivistická žurnalistika se v mém okolí často používá jako pejorativní termín, i když o ní mluví žurnalisté. Po každé konverzaci mi ale není úplně jasné, co přesně pro daného člověka (novináře) tento termín znamená.

Jako výzkumnou metodu jsem zvolila hloubkový polostrukturovaný rozhovor se šesti českými žurnalisty. Hlavní výzkumnou otázkou je: co je to aktivismus v žurnalistice. Vedlejší výzkumné otázky se potom týkají objektivity a hodnot novinářů.

Na začátku teoretické části je prostor věnován vymezení termínů jako je aktivistika, advokacie a objektivita. Teoretická část se dále soustřeďuje na vývoj termínu objektivita v žurnalistice, na směry žurnalistiky, které se od něj odvrací a jejich historii či odraz v českém mediálním prostoru. Následuje teorie k tématu, zda je objektivita ještě potřeba ve 21. století.

Metodologická část uvádí do metod výzkumu, hlavně do analýzy rozhovorů pomocí programu ATLAS.ti, otevřenému a tematickému kódování.

Teoretická část

Definice základních pojmů

Advokacie v žurnalistice

Advokacie je snaha o ovlivnění názorů elit v zájmu veřejnosti.¹ Lidem věnujícím se advokacii jde hlavně o přístup k osobám, které dělají důležitá rozhodnutí s vlivem na občany. Dosahují toho „posílením občanské participace za účelem prosazování kolektivního cíle nebo zájmu“.² Advokacie je o snaze změnit systém zevnitř; spoluprací s vládou a existujícími orgány. Jde také o zvýšení povědomí o daném problému nejen pro veřejnost, ale primárně pro osoby s rozhodovací pravomocí.³

Aktivismus

Ve své podstatě je aktivismus jistým typem boje proti zavedeným systémům. Často je definován jako: „použití přímých a často razantních akcí k napadení utlačovatelských mocenských vztahů nebo ideologií“.⁴ Přes to může být, a ve většině případů i je, aktivismus méně radikální, než by mohlo vyplývat z této definice. Podle Ian Maxey z University of Wales je aktivismus součástí každodenních činů většiny lidí.⁵ „Vše, co děláme, každá naše myšlenka přispívá k vytváření sociálního světa. Aktivismus chápu jako proces reflexe a jednání na základě tohoto stavu. Všichni jsme v jistém smyslu aktivisté, protože se všichni podílíme na vytváření světa“.⁶

---

¹ Jenkins, J. Craig. "Nonprofit organizations and political advocacy." *The nonprofit sector: A research handbook 2* (2006): 307-331. 29 Apr. 2023.

² Schmid, Hillel, Michal Bar, and Ronit Nirel. "Advocacy Activities in Nonprofit Human Service Organizations". *Nonprofit and voluntary sector quarterly* 37.4 (2008): 581. 29 Apr. 2023.

³ McKeever, Brooke W., et al. "From Advocacy to Activism: A Multi-Dimensional Scale of Communicative, Collective, and Combative Behaviors." *Journalism & Mass Communication Quarterly* (2023): 10776990231161035.

⁴ Ophélie, Véron. "(Extra) ordinary activism: veganism and the shaping of hemeratopias." *International Journal of Sociology and Social Policy* (2016). 29 Apr. 2023.

⁵ Maxey, Ian. "Beyond boundaries? Activism, academia, reflexivity and research." *Area* 31.3 (1999): 199-208. 29 Apr. 2023.

⁶ Maxey, Ian. "Beyond boundaries? Activism, academia, reflexivity and research." *Area* 31.3 (1999): 201. 29 Apr. 2023.

Objektivita

Historie termínu objektivita

Koncept objektivitivy vychází z filozofického směru pozitivismu francouzského filozofa Augusta Comta. Sociolog Anthony Giddens definuje pozitivismus podle Comta jako “filozofický postoj, podle něhož existují úzké vazby mezi společenskými a přírodními vědami, protože sdílejí společný rámec logiky”⁷. Pozitivismus je třetí stádium lidského chápání. První dvě byla stádium metafyzické (cca mezi lety 1300 a 1800) a stádium teologické (před rokem 1300). Během těchto vln lidé hledali, co nebo kdo stojí za existencí a chodem světa. Nejdříve pro ně byl odpovědí Bůh (nebo jemu podobná entita) a následně abstraktní síly, jako je příroda.⁸ Pozitivismus na rozdíl od předešlých stádií nehledá smysl života ani žádnou vyšší moc. Místo toho se právě na základě pozorování snaží najít příčiny toho, jak se různé věci dějí. Dává důraz na vědu a vědecky podložená fakta, analyzuje je, interpretuje je na základě již existujících vědeckých teorií a je schopen je aplikovat na další jevy. „Jedním z hlavních přínosů pozitivismu tak má být celostní charakter lidského vědění, schopnost syntézy, která se v dosavadní vědecké specializaci stále více vytrácí,” uvádí sociolog Jan Keller v knize *Dějiny klasické sociologie*.⁹ Podle Comta nelze nalézt žádnou absolutní pravdu. Možné je najít jen pravdy, které jsou platné jen za určitých podmínek. Lidé mohou poznat jen to, co je možné získat smyslovou zkušeností. Podmíněné vědění není hledáno jen proto, že lidé chtějí vědět. Z Comtových myšlenek je jasné, že vědění je nedůležité, pokud není ve prospěch lidstva.¹⁰

Comtova myšlenka vědecké objektivitivy byla nejdříve využita ve vědách přírodních, historických a sociálních.¹¹ Ty prošly několika různými typy epistemické objektivitivy, jako je objektivita mechanická, aperspektivní a procedurální. Nakonec se ale během devatenáctého století uchýlily k čisté objektivitě. Vymezovala se jako „vědění, které bylo podložené buď syntetickými pravdami o světě, poznanými na základě zkušeností, nebo z analytické pravdy logiky, jazyka a matematiky, chápaných na základě pojmové analýzy“.¹² Etiku ovšem nebylo

---

⁷ Giddens, Anthony. “The Development of Sociological Theory”. *Sociology*. Velká Británie: Polity Press, 1989. 691. Print.

⁸ Ritzer, George, and Jeffrey Stepnisky. “Classical Sociological Theory”. *Sociological Theory*. Deváté vydání. Spojené státy americké: Mc-Graw-Hill, 2014. 17-18. Print.

⁹ Keller, Jan. “Kapitola 2 Auguste Comte (1798-1857)”. *Dějiny klasické sociologie*. Praha: SLON, 2004. 64. Print.

¹⁰ Keller, Jan. “Kapitola 2 Auguste Comte (1798-1857)”. *Dějiny klasické sociologie*. Praha: SLON, 2004. 64. Print.

¹¹ Ward, Stephen J.A. “PART ONE - Ethics and Objectivity”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 105. 12 Apr. 2023.

¹² Ward, Stephen J.A. “PART ONE - Ethics and Objectivity”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 109. 12 Apr. 2023.

možné syntetizovat či logicky analyzovat, tudíž se pro čistou objektivitu stala bezcennou. „Největší silou, která stála za vynálezem čisté objektivy, byl rozvoj vědy jako mocné instituce spojené s ekonomikou, vzdělávacím systémem, armádou a závodem o vývoj nových technologií“.¹³ Tato čistá objektivita stála na základech logického pozitivismu, který byl vývojem Comtovy teorie pozitivismu. Byl vytvořen po druhé světové válce Vídeňským kroužkem; skupinou filozofů, kteří se snažili vytvořit nový koncept empiriky.¹⁴ Od dvacátých do začátku šedesátých let dvacátého století byl logický pozitivismus hlavní formou analytické filozofie.¹⁵ Ke konci šedesátých let ale přišla silná kritika vůči tomuto filozofickému směru, protože ignoroval sociální, historické a psychologické aspekty zkoumaných fenoménů, které byly podle někdejších filozofů stejně důležité, jako metodologie vědy. Objektivita v popředí se svou extrémnější verzí v podobě čisté objektivy se rozpadla společně s logickým pozitivismem.

Etika a epistemologie

Profesor žurnalistiky Juan Ramón Muñoz-Torres ve svém článku *Pravda a objektivita v žurnalistice* rozděluje dvě filozofická odvětví, která jsou součástí objektivy.¹⁶ Prvním z nich je pohled epistemologický. „Odvětví filozofie zabývající se povahou poznání, jeho možnostmi, rozsahem a obecným základem“.¹⁷ Epistemologie hledá vědění v pozorování světa, paměti, rozumu a introspekci.¹⁸ Druhým filozofickým odvětvím, které souvisí s objektivitou, je etika. Objektivitu z pohledu etického lze chápat jako nacházení rovnováhy mezi různými názory. To spočívá v prezentování různých i opačných pohledů na dané téma. „Podle zásady rovnováhy je cílem dobrého zpravodajství prezentovat různé, nebo dokonce protichůdné názory na dané téma, jako by byly všechny stejně platné, tj. aniž by byl některý z nich upřednostňován“.¹⁹ Podle Muñoz-Torrese je etika v objektivitě spjata s vyvážeností, spravedlností a absencí

---

¹³ Ward, Stephen J.A. “PART ONE - Ethics and Objectivity”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 105. 12 Apr. 2023.

¹⁴ Bogen, James, ed. “Vienna Circle”. *The Oxford Companion to Philosophy*. Spojené státy americké: Oxford University Press, 1995. 899. Print.

¹⁵ Ward, Stephen J.A. “PART ONE - Ethics and Objectivity”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 109. 12 Apr. 2023.

¹⁶ Muñoz-Torres, Juan Ramón. “TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding”. *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 566-582. 12 Apr. 2023.

¹⁷ Hamlyn, D.W., ed. “Epistemology, history of”. *The Oxford Companion to Philosophy*. Spojené státy americké: Oxford University Press, 1995. 242. Print.

¹⁸ Honderych, Ted, ed. “Epistemology”. *The Oxford Companion to Philosophy*. Spojené státy americké: Oxford University Press, 1995. 931. Print.

¹⁹ Muñoz-Torres, Juan Ramón. “TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding”. *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 570. 12 Apr. 2023.

zkreslení.²⁰ „Novinářská etika jsou morální zásady, které se odrážejí v psaných nebo nepsaných pravidlech, jež předepisují, jak mají novináři pracovat, aby nepoškozovali nebo neznepokojovali ostatní,“²¹ definuje teoretik žurnalistiky Mark Hanna žurnalistickou etiku. Etický a epistemologický pohled na objektivitu ale nelze úplně oddělit, protože se navzájem ovlivňují a mají společné aspekty. Přece jen se v obou případech jedná o filozofické pohledy na jeden termín.

Dějiny objektivit v žurnalistice

V žurnalistice se objektivita objevila až společně s nástupem redakční žurnalistiky v polovině devatenáctého století.²² Tisk fungoval především jako „stranický orgán“, který propagoval ideologii politických stran dané země.²³ „Noviny jako názorový orgán postrádaly motivaci k tomu, aby se objektivita stala jejich hlavní etickou normou“.²⁴ I tak ale patřila ke standardům redakce a editoři ji vnímali jako důležitou.

Nová etapa žurnalistiky, spojená zejména s vytvořením agenturního zpravodajství, a tudíž i publikováním zpravodajství v novinách, znamenala změnu v podobě žurnalistické práce. Reportér musel vyjít ven z redakce a sám najít zprávy k publikování, což automaticky neslo jistou míru objektivit.²⁵ „Jakmile se však hlavním redakčním cílem stalo zpravodajství, přesunuly se normy fakticity a nezávislosti do centra novinářské etiky, a to jak v teorii, tak v praxi“.²⁶ Od počátku dvacátého století editoři věřící v sílu objektivit změnili strategii i svůj přístup k ní. Zakazovali jakékoli interpretace nebo komentáře, stejně jako barvitý jazyk a přídavná jména. Vytvořili tak praxi oddělování a zvýrazňování toho, co je zpráva od toho,

---

²⁰ Muñoz-Torres, Juan Ramón. “TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding”. *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 570. 12 Apr. 2023.

²¹ Hanna, Mark, and . “Ethics (of journalism)”. *Key Concepts in Journalism Studies*. Velká Británie: SAGE Publications, 2005. 74. Print.

²² Ward, Stephen J.A. “PART TWO – The Evolution of Journalism Ethics”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 214. 12 Apr. 2023.

²³ McNair, Brian. “Faktory ovlivňující žurnalistickou produkci”. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. 68. Print.

²⁴ Ward, Stephen J.A. “PART TWO – The Evolution of Journalism Ethics”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 214. 12 Apr. 2023.

²⁵ Ward, Stephen J.A. “PART TWO – The Evolution of Journalism Ethics”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 214. 12 Apr. 2023.

²⁶ Ward, Stephen J.A. “PART TWO – The Evolution of Journalism Ethics”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 214. 12 Apr. 2023.

co je názor.²⁷ Objektivita se tak stala jedním z kritérií profesionálního novináře. „Když novináři brzy po roce 1900 hledali důkaz své profesionality, neobraceli se k normám subjektivity, které určovaly tvorbu názorů - vtip, satira a přesvědčivá rétorika. Poukazovali na formy žurnalistiky, které ztělesňovaly objektivní normy spravedlnosti, vyváženosti, nestrannosti a ověřených faktů. Objektivita začala definovat, co znamená být autonomním, nestranným veřejným komunikátorem - tedy profesionálem”.²⁸ Standard objektivity byl ale pouze nepsaným pravidlem společně s dalšími normami novinářské praxe.²⁹

Profesionálové byli potřeba pro společnost, která se sama stávala objektivně-centricou.³⁰ Společenské vědy se na začátku dvacátého století soustřeďovaly na sběr dat a faktů, na kterých stavěly své obory.³¹ Snažily se tím získat prestiž stejnou, jako měly přírodní vědy. K nim se později přidala i žurnalistika.³² „V objektivní společnosti se k epistemologické objektivitě připojila procedurální objektivita jako ústřední kulturní norma. Postupem času se instituce a byrokracie dostaly pod tlak, aby fungovaly jak podle objektivních postupů, tak podle objektivních znalostí, na něž dohlízejí profesionální manažeři a odborníci“.³³ Je tedy jasné, že objektivita vznikla na základě požadavků společnosti a jako reakce na její politický, ekonomický i kulturní vývoj.³⁴ Žurnalistika založená na objektivitě s kořeny v pozitivismu zakládá svou praxi na smyslově měřitelných faktech, které představuje svému publiku ve snaze zlepšit jeho životní standard.

---

²⁷ Ward, Stephen J.A. “PART TWO – The Evolution of Journalism Ethics”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 239. 12 Apr. 2023.

²⁸ Ward, Stephen J.A. “PART TWO – The Evolution of Journalism Ethics”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 240-241. 12 Apr. 2023.

²⁹ WESTERSTÄHL, JÖRGEN. “OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises”. *Communication Research* 10.3 (1983): 403. 12 Apr. 2023.

³⁰ Ward, Stephen J.A. “PART TWO – The Evolution of Journalism Ethics”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 246. 12 Apr. 2023.

³¹ McNair, Brian. “Faktory ovlivňující žurnalistickou produkci”. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. 69. Print.

³² McNair, Brian. “Faktory ovlivňující žurnalistickou produkci”. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. 69. Print.

³³ Ward, Stephen J.A. “PART TWO – The Evolution of Journalism Ethics”. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. 246. 12 Apr. 2023.

³⁴ Schudson, Michael. *Discovering the news: a social history of american newspapers*. New York: Basic Books, 1978. Print.

Poznámka k historii české objektiviny v moderním mediálním prostoru

Česká novinářská tradice prošla tvrdou změnou společně se Sametovou revolucí. Od listopadu 1989 se česká žurnalistika stavěla od základů znova. Novinář a bývalý poradce vlády Jana Fišera, Vladimír Mlynář, popisuje dobu po revoluci: „Když jsme hned po revoluci začínali v Lidových novinách, přijeli podporovat nový svobodný tisk ve Východní Evropě novináři z USA, z New York Times, a přednášeli nám, jak se dělá kvalitní žurnalistika. Hovořili o dvou nezávislých zdrojích a ověřování informací. My jsme tam tak seděli a říkali si, jaké dva nezávislé zdroje? Tak prostě my jsme Občanské fórum a oni jsou komunisti, tak co chcete ověřovat?“³⁵ Česká žurnalistika tedy stojí na anglosaském pojetí. Projevilo se to obzvláště při sepisování kodexů veřejnoprávních médií, které vznikly na příkladu BBC.³⁶

Protože byla Česká (tehdy Československá) republika přes čtyřicet let pod autoritářskou vládou komunismu, všichni aktivní žurnalisté působící pod tímto režimem byli straničtí, tudíž aktivističtí. Konotace tohoto termínu jsou proto v českém mediálním prostoru negativní.

---

³⁵ Mlynář, Vladimír. „Etapy vývoje české žurnalistiky po roce 1989“. *15. konference Člověk a média: Vývoj médií 1989 – 2009 aneb Kam jsme došli?*. (2009) 9-14. 30 April. 2023

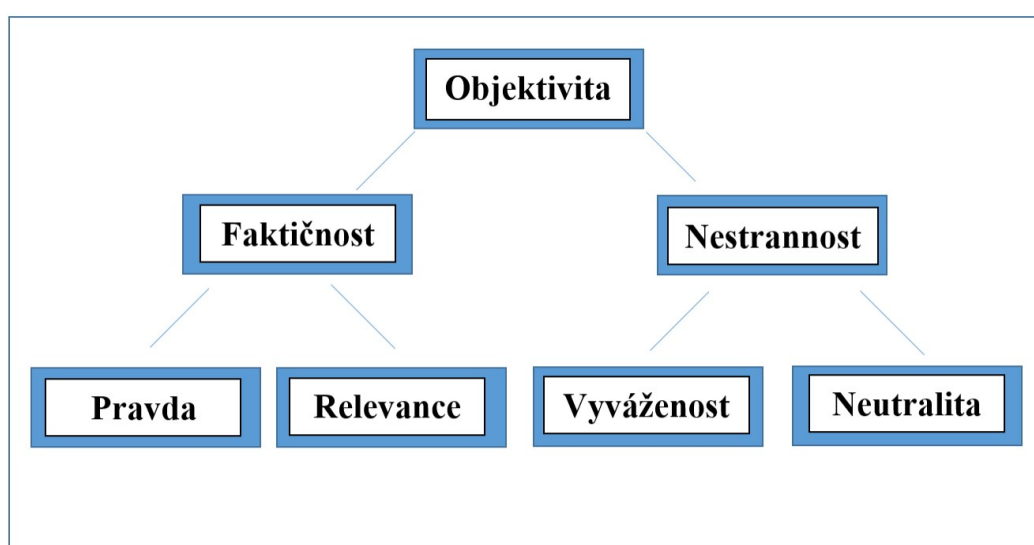
³⁶ Moravec, Václav. *Proměny novinářské etiky*. Praha: Academia, 2020. Print.

Koncept objektivitu zpravodajství Jörgena Westerståhla

Profesor politologie Jörgen Westerståhl vnímá objektivitu jako sadu norem, které má novinář dodržovat.³⁷ Není potřeba se držet jakékoli definice objektivitu, protože ta je sama o sobě matoucí, stejně jako (nebo možná právě proto) je předmětem debaty filozofů několik staletí.³⁸

Westerståhl zakládá svoje chápání objektivitu na externích i interních regulacích společnosti „Swedish Broadcasting Corporation“. Ta objektivitu nedefinuje a dokonce se o ní ani nezmiňuje. Požaduje od švédských novinářů jen faktičnost a nestrannost. Westerståhl je vidí jako podkategorie objektivitu. Mimo ni našel podkategorie i pro faktičnost a nestrannost, díky nimž vytvořil schéma termínů spadající pod objektivitu (Obrázek 1).

Obrázek 1 – Westerståhl podkategorie objektivitu³⁹

Objektivita a její podkategorie⁴⁰

Pod faktičnost spadá pravda či pravdivost, která vyžaduje prezentaci zpráv v jejich úplném znění. Podle Westerståhla je důležitost pravdy závislá na tom, o jakou zprávu jde. Pokud mluvíme o zpravodajství z debaty, to jediné na čem záleží, je jestli reportér pravdivě napsal o tom, co kdo řekl. Pravdivost je ale nesmírně důležitá v případě, že jde o informování

³⁷ WESTERSTÅHL, JÖRGEN. “OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises”. *Communication Research* 10.3 (1983): 403. 12 Apr. 2023.

³⁸ WESTERSTÅHL, JÖRGEN. “OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises”. *Communication Research* 10.3 (1983): 403. 12 Apr. 2023.

³⁹ WESTERSTÅHL, JÖRGEN. “OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises”. *Communication Research* 10.3 (1983): 405. 12 Apr. 2023

⁴⁰ WESTERSTÅHL, JÖRGEN. “OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises”. *Communication Research* 10.3 (1983): 404. 12 Apr. 2023.

o průběhu události, protože je to právě reportér, který přináší informace.⁴¹ V případě debaty je jen předává dál. Relevance znamená hodnocení vzájemné důležitosti zdrojů. Zároveň jde ale o to, zda jsou podané informace dostatečně relevantní, že je díky nim čtenář/posluchač/divák schopný do jisté míry předvídat budoucí vývoj událostí.⁴²

Nestrannost má podle Westerståhla dvě podkategorie: vyváženost⁴³ a neutralitu. „Vyváženost byla změřena⁴⁴ jako množství prostoru věnovaného jednotlivým stranám, jako přítomnost či nepřítomnost argumentů, prohlášení stran nebo pozitivních či negativních pohledů na zainteresované strany“.⁴⁵ Vyváženost ale také záleží i na situaci. Některé totiž nemají více pohledů na věc. Hlavním aspektem vyváženosti je reprezentace všech relevantních stran. Neutralita znamená absenci názorů reportéra v jeho zprávě. Tento aspekt objektivity je ale aplikovatelný jen pro čisté zpravodajství, ne pro publicistiku.⁴⁶

McNairovy charakteristiky objektivity

Novinářská objektivita má podle profesora mediálních studií Brina McNaira tři hlavní charakteristiky. První z nich je jasné oddělení faktů od názorů. To ale nezabraňuje novináři vyjadřovat vlastní názory, například ve formě komentáře.⁴⁷ Druhou je vyvážený záznam a popis diskuze.⁴⁸ McNair uvádí, že pokud je ultimátním cílem žurnalistiky odhalovat pravdu a přinášet svému publiku fakta, která mu pomohou rozhodovat se ve věcech sociálních i politických, je potřeba dodržovat pravidlo vyváženosti. „Vyváženost směřuje k neutralitě. Vyžaduje, aby zpravodaj uváděl názory legitimních mluvčích protikladných stran v jakémkoli významném sporu a aby oběma stranám věnoval přibližně stejnou pozornost“.⁴⁹ Třetí charakteristikou

---

⁴¹ WESTERSTÅHL, JÖRGEN. “OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises”. *Communication Research* 10.3 (1983): 415. 12 Apr. 2023.

⁴² WESTERSTÅHL, JÖRGEN. “OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises”. *Communication Research* 10.3 (1983): 416. 12 Apr. 2023.

⁴³ V anglickém znění textu Objective News Reporting Westerståhl píše o balance/impartiality. V češtině slovo impartiality znamená nestrannost, proto jsem se rozhodla, že zůstanu jen u slova vyváženost. To zároveň používá doktor Moravec, když ve své knize Proměny žurnalistické etiky píše o Westerståhlově teorii.

⁴⁴ Během obsahové analýzy několika případových studií, kterou pro svůj článek podnikl Westerståhl.

⁴⁵ WESTERSTÅHL, JÖRGEN. “OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises”. *Communication Research* 10.3 (1983): 418. 12 Apr. 2023.

⁴⁶ WESTERSTÅHL, JÖRGEN. “OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises”. *Communication Research* 10.3 (1983): 420. 12 Apr. 2023.

⁴⁷ McNair, Brian. “Faktory ovlivňující žurnalistickou produkci”. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. 71. Print.

⁴⁸ McNair, Brian. “Faktory ovlivňující žurnalistickou produkci”. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. 71. Print.

⁴⁹ Entman, Robert M. “Objectivity: Bias, and Slant in the News”. *Democracy Without Citizens: Media and the Decay of American Politics*. Spojené státy americké: Oxford University Press, 1989. 30. 12 Apr. 2023.

žurnalistické objektivitu podle McNaira je odkazování uvedených informací na autority, které je mohou potvrdit.⁵⁰ Marie Kinsley v knize *Key Concepts in Journalism Studies* argumentuje, že stejné standardy, kterými McNair definuje objektivitu, jdou úplně stejně použít k definování nestrannosti.⁵¹

Objektivita jako požadavek pro média dovoluje či nařizuje oddělit reklamní sdělení od redakčního obsahu.⁵² Získává si tím i díky dalším kritériím objektivitu důvěru diváků, čtenářů či posluchačů v dané médium. Podle profesora masových médií Denisa McQuaila také zvyšuje jeho cenu.⁵³ Stává se tudíž žádaným aspektem, který její dodržování dělá zároveň i lukrativním.

Kodexy ale ne vždy uvádějí objektivitu jako požadavek pro obsah. „Swedish Broadcasting Corporation“ ve Švédsku podle Westerståhla požaduje *faktičnost a nestrannost*⁵⁴, Ofcom⁵⁵ má ve Velké Británii zase v článku pět kodexu uvedenou *přesnost a nestrannost*.⁵⁶ V České republice je v Kodexu České televize (ČT) v článku pět v sekci šest napsáno, že „ve zpravodajství a aktuální publicistice Česká televize dbá na *přesnost a nestrannost*“.⁵⁷ Nestrannost je jedním z nejopakovanějších z nich. John Wilson ve své knize *Understanding Media* uvádí, že objektivita a nestrannost jsou často zaměňovány jedna za druhou, protože jsou si významově blízké.⁵⁸ Žádný z těchto kodexů nezmiňuje objektivitu jako základní požadavek novinářské práce.

Kritika objektivitu

Mnoho teoretiků otevřeně kritizuje objektivitu. Vytvářejí ji lidé, tudíž je automaticky zaujatá. Jak uvádí teoretička žurnalistiky Barbora Osvaldová, „při všem tom, co o žurnalistické práci víme, je jasné, že i v důsledku lidského faktoru nemůže existovat žádný zcela neideologický,

---

⁵⁰ McNair, Brian. „Faktory ovlivňující žurnalistickou produkci“. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. 71. Print.

⁵¹ Kinsey, Marie, et al. „Objectivity“. *Key Concepts in Journalism Studies*. Velká Británie: SAGE Publications, 2005. 74. Print.

⁵² McQuail, Denis. „Normativní teorie chování médií“. *Úvod do teorie masové komunikace*. České vydání. Česká republika: Portál, 1999. 173. Print.

⁵³ McQuail, Denis. „Normativní teorie chování médií“. *Úvod do teorie masové komunikace*. České vydání. Česká republika: Portál, 1999. 173. Print.

⁵⁴ WESTERSTÅHL, JÖRGEN. „OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises“. *Communication Research* 10.3 (1983): 404. 12 Apr. 2023.

⁵⁵ Britský kanál pro regulaci komunikačních kanálů

⁵⁶ „The Ofcom Broadcasting Code (with the Cross-promotion Code and the On Demand Programme Service Rules)“. *Ofcom*. N.p. 12 Apr. 2023.

⁵⁷ *Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání*. Praha: Česká televize, Edice útvaru Komunikace, 2003. 14. 12 Apr. 2023

⁵⁸ Wilson, John. *Understanding media*. Spojené státy americké a Kanada: Routledge, 1996. 45. Print.

apolitický, nestranný systém zpravodajského výběru a referování. Tím méně komentování“.⁵⁹ Objektivita nemůže existovat bez svobody, protože jejím předpokladem je nezávislost. „Na druhé straně ovšem zahrnuje svoboda i právo stranit či být předpojatý,“ uvádí McQuail.⁶⁰ Důležité ovšem je informovat o své stranickosti čtenáře.⁶¹

Nároky na svobodu médií jsou různorodé a obsahují nesrovnalosti. Neustanovují rozdíl mezi pravdou a lží a není pro ně jen jedna skutečnost, tudíž dávají prostor alternativním interpretacím informací.⁶²

Objektivita nemůže platit stejně pro všechna média, protože by byly podané informace všechny stejné. Společnost neočekává, že se v každých novinách, podcastu i na každé televizní stanici dozví stejné informace do stejné hloubky ze stejného „objektivního“ pohledu. Proto je objektivita spíše předpoklad pro „problematiku mediálního informování společnosti v jeho celistvosti“.⁶³

Zkreslení jako kritika objektivit

Opakem objektivit je bias neboli zkreslení. „V souvislosti s novinářskou praxí se zkreslení vztahuje na záměrné ovlivňování obsahu ve prospěch buď preferovaného aktéra (např. politického vůdce či strany) nebo závěru.“⁶⁴ Většina zkreslení v žurnalistice ale není vědomá, nýbrž systémová. Naše společnosti jsou navzájem integrované; v neustálém spojení. Podle George Gerbnera jsou dokonce organizované okolo masových médií.⁶⁵ „Působení masmédií je třeba chápat mnohem víc zešíroka než jako pouhé přesvědčování lidí, aby přijali názory prezentované v médiích. Masmédia mají mnohem rafinovanější a komplikovanější vlivy (na diváky), a to jak prostřednictvím toho, co říkají, tak tím, jaký vliv mají jako instituce“.⁶⁶

---

⁵⁹ Osvaldová, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. 12. Print.

⁶⁰ McQuail, Denis. „Normativní teorie chování médií“. *Úvod do teorie masové komunikace*. České vydání. Česká republika: Portál, 1999. 172. Print.

⁶¹ Karlsson, Michael. "Rituals of transparency: Evaluating online news outlets' uses of transparency rituals in the United States, United Kingdom and Sweden." *Journalism studies* 11.4 (2010): 537.

⁶² McQuail, Denis. „Normativní teorie chování médií“. *Úvod do teorie masové komunikace*. České vydání. Česká republika: Portál, 1999. 175. Print.

⁶³ McQuail, Denis. „Normativní teorie chování médií“. *Úvod do teorie masové komunikace*. České vydání. Česká republika: Portál, 1999. 175. Print.

⁶⁴ McNair, Brian. "AFTER OBJECTIVITY?: Schudson's sociology of journalism in the era of post-factuality." *Journalism Studies* 18.10 (2017): 1320. 12 Apr. 2023.

⁶⁵ Gerbner, George. "Mass Media and Human Communication Theory". *Human Communication Theory: Original Essays*. Spojené státy americké: Holt, Rinehart and Winston, 1967. 47. 12 Apr. 2023.

⁶⁶ Gerbner, George. "Mass Media and Human Communication Theory". *Human Communication Theory: Original Essays*. Spojené státy americké: Holt, Rinehart and Winston, 1967. 47. 12 Apr. 2023.

Gerbner usuzuje, že masová média jsou (neúmyslným) nástrojem řádu dané společnosti, protože ji reflektují.⁶⁷ Zároveň z toho vyplývá, že média nemohou být apolitická.⁶⁸

Dalším způsobem, kterým se žurnalisté oddaní objektivitě dopouštějí zkreslení, je, že sami sebe považují za objektivní.⁶⁹ Kvůli tomu často nevidí své vlastní zkreslení, tudíž se nemohou snažit se ho zbavit. Další taková zkreslení jsou způsobena podobným principem; věci, které jsou pro nás automatické, nepodrobujeme kritické analýze či je dokonce ani nezvýrazňujeme či nevysvětlujeme v textech, aby je konzumenti mohli podrobit vlastnímu kritickému myšlení.⁷⁰ Mezi takové automatické myšlenky patří například důvěra v instituce či společností sdílené hodnoty. Jejich odrazy v médiích potom ovlivňují posluchače a čtenáře. Nevědomá zkreslení podle McNaira tlačí unifikovaný ideologický pohled na události. V případě západních zemí tedy kapitalismus.⁷¹ „Tím, že se hodnoty a volby obsažené v novinářských textech stávají neviditelnými, výkon objektivit minimalizuje (i když nikdy zcela nevyklučuje) veřejné zpochybňování "zpráv", jak jsou prezentovány v předních mainstreamových médiích“.⁷² Schovávání se za záclonou objektivit, která teoreticky propůjčuje novináři jakési vyšší postavení nad možnými negativními vlivy, způsobuje menší aplikaci kritického myšlení recipientů zpráv.

Filosofická kritika objektivit

Španělský teoretik Muñoz-Torres ve svém článku *Pravda a objektivita v žurnalistice* uvádí kritiku žurnalistické objektivit hlavně z pohledu filozofického. Objektivita je založená na pozitivizmu, který žurnalistická společnost akceptuje bez jakéhokoli kritického myšlení. Pozitivismus a v následku i žurnalistika, ale lpí na rozdělování faktů od hodnot, aniž by existovala dostatečná debata ohledně toho, zda je něco takového vůbec možné. Mimo to neexistuje ani jediná definice termínů, na kterých objektivita stojí. „Při výkladu objektivit je proto potřeba dohodnout se na základních pravidlech, jak budeme určité kategorie chápat a interpretovat. Jinak může dojít k nedorozumění už na začátku: co je to realita? Dokážeme ji

---

⁶⁷ Gerbner, George. "Mass Media and Human Communication Theory". *Human Communication Theory: Original Essays*. Spojené státy americké: Holt, Rinehart and Winston, 1967. 54. 12 Apr. 2023.

⁶⁸ Glasgow University Media Group. "Reviewsing the New". *Bad News*. Velká Británie: Routledge and Kegan Paul, 1980. 14-15. Print.

⁶⁹ McNair, Brian. "AFTER OBJECTIVITY?: Schudson's sociology of journalism in the era of post-factuality." *Journalism Studies* 18.10 (2017): 1320. 12 Apr. 2023.

⁷⁰ McNair, Brian. "AFTER OBJECTIVITY?: Schudson's sociology of journalism in the era of post-factuality." *Journalism Studies* 18.10 (2017): 1321. 12 Apr. 2023.

⁷¹ McNair, Brian. "AFTER OBJECTIVITY?: Schudson's sociology of journalism in the era of post-factuality." *Journalism Studies* 18.10 (2017): 1321. 12 Apr. 2023.

⁷² McNair, Brian. "AFTER OBJECTIVITY?: Schudson's sociology of journalism in the era of post-factuality." *Journalism Studies* 18.10 (2017): 1321. 12 Apr. 2023.

beze zbytku poznat? Co je to pravda? A dokážeme určit jednu pro všechny stejnou pravdu?⁷³ I když jsou definice ustanovené, fakta a realita nemusí být vždy použitelné pro dosažení objektivitu. „Konstatování, že něco je faktem, nutně vyžaduje předchozí pojetí faktu. Jinými slovy, právě tento pojem není faktický, ale před-faktický, což znamená, že předpokládá soubor předchozích představ, bez nichž nelze samotný fakt vůbec pochopit,⁷⁴ odtamtud pramení první z problémů faktů. Dalším je výběr faktů. Žurnalista si vybírá, která fakta použije z myriády dostupných informací, na základě svých hodnot. Podle Muñoz-Torrese je problémem s pozitivismem jako takovým. Jeho hlavní myšlenka čistého poznání bez jakéhokoli aplikování hodnot nefunguje. Pozitivismus zároveň trvá na tom, že poznání musí vycházet ze zkušenosti, aby bylo ověřitelné. Je-li objektivita nedosažitelný ideál, nelze ji zažít. Měly by tedy být pro pozitivismus irelevantní.⁷⁵

Rámce, které pro objektivitu pozitivismus vytvořil, mají podle Muñoz-Torrese chybnou premisu. „Obecným přijetím svých základních předpokladů se pozitivismu podařilo vytvořit v našich myslích všudypřítomný pojmový rámec, který nesprávně ztotožňuje objektivitu s pravdou a subjektivitu s jejím nedostatkem, čímž vytváří falešné dilema mezi subjektem a objektem“.⁷⁶ Pokud zjednodušíme vědění jen na objektivní nebo subjektivní, znemožníme tak jeho řádné pochopení.⁷⁷ V důsledku toho se někteří žurnalisté v posledních letech rozhodli věřit druhému extrému oproti objektivitě, kterým je víra, že neexistuje možnost přinášet pravdivé informace.⁷⁸

Objektivita je komplikovaný termín, který není dostatečně dobře definovaný. Má komplexní historii, které si často žurnalisté věrní objektivitě nejsou vědomi. Její filozofický základ má také různé interpretace, což vede k pluralitě významů tohoto termínu.⁷⁹

---

⁷³ Osvaldová, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. 11. Print.

⁷⁴ Muñoz-Torres, Juan Ramón. “TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding”. *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 579. 12 Apr. 2023.

⁷⁵ Muñoz-Torres, Juan Ramón. “TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding”. *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 579. 12 Apr. 2023.

⁷⁶ Muñoz-Torres, Juan Ramón. “TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding”. *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 580. 12 Apr. 2023.

⁷⁷ Muñoz-Torres, Juan Ramón. “TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding”. *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 580. 12 Apr. 2023.

⁷⁸ Muñoz-Torres, Juan Ramón. “TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding”. *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 580. 12 Apr. 2023.

⁷⁹ Muñoz-Torres, Juan Ramón. “TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding”. *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 579. 12 Apr. 2023.

Formy žurnalistiky, které zpochybňují potřebu objektivitu a jejich odrazy v českém mediálním prostoru

Mezi hlavní formy žurnalistiky, které zpochybňují základní premisy objektivitu, patří podle dánské teoretičky Charlotte Wien; lippmannovská žurnalistika, na ni navazující precizní žurnalistika, občanská (veřejná) žurnalistika a nová žurnalistika.⁸⁰

Walter Lippmann, John Dewey a jejich pohledy na objektivitu

Lippmannovská žurnalistika a občanská žurnalistika (public journalism) se vyvinuly v reakci jedné na druhou.⁸¹ Termín občanská žurnalistika má pluralitu významů, kvůli různým překladům do češtiny. Pro potřeby této práce nazývám občanskou žurnalistiku (public journalism) *veřejnou žurnalistikou* a citizen journalism, ponechávám termín *občanská žurnalistika*.

Lippmannovská žurnalistika

Lippmannovská žurnalistika⁸² se zrodila ve dvacátých letech dvacátého století. Novinář Walter Lippmann zastával názor, že v moderní společnosti je veřejnost „příliš zaneprázdněná, přehlčená informacemi či ignorantní, aby se aktivně účastnila demokratických procesů“.⁸³ Lippmann zastával myšlenku, že občanům stačí volit. Podle Lippmanna nejsou ale ani političtí aktéři dostatečně informovaní. „Kongres je v podstatě skupina slepců v obrovském, neznámém světě,“ píše Lippmann v knize *Public Opinion*.⁸⁴ Politici by neměli jednat jen na základě toho, co si občané myslí, že chtějí. Lippmann totiž věří, že obyčejní lidé nemají čas na to, přemýšlet nad tím, co jim chybí a proč. Proto by politici neměli zakládat svá rozhodnutí na "veřejném mínění", ale na vědeckých studiích. Ono veřejné mínění pro něj kvůli absenci hloubky není směrodatné.⁸⁵ Svědectví občanů o jejich životě totiž nejsou celistvá a jejich počet nebude nikdy dostatečně reprezentativní. „Jejich dílčí perspektivy se buď vzájemně vyruší, pokud se rozcházejí, nebo se vzájemně posílí. V obou případech je výsledkem neúplný obraz, který

---

⁸⁰ Wien, Charlotte. "Defining Objectivity within Journalism". *Nordicom review* 26.2 (2005): 3-15. 24 Apr. 2023.

⁸¹ Voakes, Paul S. "A brief history of public journalism". *National civic review* 93.3 (2004): 25-35. 24 Apr. 2023.

⁸² Také označovaná jako elitistická nebo vědecká žurnalistika.

⁸³ Voakes, Paul S. "A brief history of public journalism". *National civic review* 93.3 (2004): 25. 24 Apr. 2023.

⁸⁴ Lippmann, Walter. "THE ROLE OF FORCE, PATRONAGE AND PRIVILEGE". *Public Opinion*. online: Project Gutenberg, 2004. 24 Apr. 2023.

⁸⁵ Lippmann, Walter. "THE ROLE OF FORCE, PATRONAGE AND PRIVILEGE". *Public Opinion*. online: Project Gutenberg, 2004. 24 Apr. 2023.

zkresluje rozhodování“.⁸⁶ Většina zákonů vytváří jen nepatrné změny, které občané nevnímají. Proto je potřeba „kontrolované reportování a objektivní analýzy“, kterou by experti měli připravovat, aby bylo rozhodování politiků dostatečně informované.⁸⁷ Přitom experti nemusí být vědci. Podle Lippmanna to mohou být i žurnalisté, kteří se tématu věnují (jsou profesionálně specializovaní) a používají vědecké metody k získání informací.⁸⁸ Elity tvořené právě učenými profesionály podle Lippmanna samy rozhodnou o tom, jaké informace jsou pro veřejnost důležité. Na jejich základě potom mohou lidé volit.

Zastánce veřejné žurnalistiky, novinář a profesor Cole Campbell označil Lippmannovskou žurnalistiku jako dominantní model.⁸⁹ Charlotte Wien z Univerzity severního Dánska s touto premisou částečně souhlasí. „Elitářská lippmannovská žurnalistika ve skutečnosti nemá daleko k mainstreamové žurnalistice“.⁹⁰ Z toho lze vyvodit, že většina českých mainstreamových médií je, alespoň z části, odrazem lippmannovské žurnalistiky. Jmenovitě například pořad České televize Hydepark civilizace, či celá sekce *Věda*.

Precizní žurnalistika jako následnice lippmannovské žurnalistiky

Na Lippmanna a jeho teorii vědecké žurnalistiky navázal profesor žurnalistiky Philip Meyer, který přišel s konceptem precizní žurnalistiky.⁹¹ Precizní žurnalistika je žurnalistika vědecká.⁹² „Znamená to přistupovat k žurnalistice jako k vědě, uplatňovat vědecké metody, vědeckou objektivitu a vědecké ideály v celém procesu masové komunikace,“⁹³ vysvětluje Philip Meyer.

Meyer byl v roce 1967 jedním z prvních žurnalistů, kteří použili k analýze dat počítač.⁹⁴ Jeho teorie precizní žurnalistiky, její několikaleté prosazování společně s Meyerovou zkušeností s počátky využívání počítačů k žurnalistice vedlo k tomu, že je jeho osoba spojována

---

⁸⁶ Dewey, John, and Melvin L. Rogers. *The public and its problems: an essay in political inquiry*. Athens, Ohio: Swallow Press, 2016. 24-25. Print.

⁸⁷ Lippmann, Walter. “THE ROLE OF FORCE, PATRONAGE AND PRIVILEGE”. *Public Opinion*. online: Project Gutenberg, 2004. 6. 24 Apr. 2023.

⁸⁸ Wien, Charlotte. “Defining Objectivity within Journalism”. *Nordicom review* 26.2 (2005): 11. 24 Apr. 2023. ⁸⁹ Campbell, Cole C. “Citizens Matter: and that is why public journalism matters”. *Journalism studies (London, England)* 1.4 (2000): 689-694. 24 Apr. 2023.

⁹⁰ Wien, Charlotte. “Defining Objectivity within Journalism”. *Nordicom review* 26.2 (2005): 11. 24 Apr. 2023. ⁹¹

Wien, Charlotte. “Defining Objectivity within Journalism”. *Nordicom review* 26.2 (2005): 11. 24 Apr. 2023. ⁹²

Meyer, Philip. *The new precision journalism*. Bloomington: Indiana University Press, 1991. 6. Print.

⁹³ Meyer, Philip. *The new precision journalism*. Bloomington: Indiana University Press, 1991. 6. Print.

⁹⁴ Houston, Brant. *Computer-assisted reporting: a practical guide*. New York: National Institute for Computer-Assisted Reporting, 1996. 9. Print.

i s konceptem počítačové žurnalistiky⁹⁵.⁹⁶ Ta využívá hlavně online zdroje, tabulkové softwary a systémy na správu databází. S vývojem technologií začala počítačová žurnalistika využívat také statistické, mapovací a networkingové softwary.⁹⁷ V moderní žurnalistice je používán jí podobný model datová žurnalistika.

Občanská (veřejná) žurnalistika (public journalism)

Filozof John Dewey nesouhlasil s tím, že v Lippmannově případě by elity *vytvářely* veřejné mínění.⁹⁸ Sám proto vytvořil veřejnou žurnalistiku. „Odmítal nejen dualismus mysli a těla, ale také jakékoli funkční nebo kontextové rozlišování mezi skutečností a hodnotami“.⁹⁹ Dewey tak svými názory šel přímo proti hlavní myšlence objektivity podle Comteho. Vizí veřejné žurnalistiky ale Dewey také oponoval novináři Walteru Lippmannovi.

Názorově se k Deweymu později přidal německý filozof Jürgen Habermas. Přišel s konceptem „komunikativního jednání“, jejíž součástí je veřejná sféra; místo, kam můžou lidé přijít a diskutovat o společenských problémech.¹⁰⁰ „Veřejná sféra předpokládá, že konverzace není vynucována a zahrnuje nejen důkazy a logiku, ale také subjektivní názory a hodnoty sdílené mezi účastníky. Tyto podmínky podle Habermase poskytují největší naději na demokratický konsenzus“.¹⁰¹ Dewey a Habermas „se staví proti korupci veřejnosti technickými nástroji a byrokratickými zájmy.“¹⁰²

Devadesátá léta aneb žurnalistika v dialogu s občany

V roce 1991 politolog a expert na veřejné mínění Daniel Yankelovich vydal knihu *Coming to public judgement: making democracy work in a complex world*, ve které strnil veřejné

---

⁹⁵ V angličtině je znám jako Computer-Assister Reporting neboli-li CAR

⁹⁶ Wien, Charlotte. “Defining Objectivity within Journalism”. *Nordicom review* 26.2 (2005): 11. 24 Apr. 2023. ⁹⁷ Houston, Brant. *Computer-assisted reporting: a practical guide*. New York: National Institute for Computer-Assisted Reporting, 1996. 10-11. Print.

⁹⁸ Dewey, John, and Melvin L. Rogers. *The public and its problems: an essay in political inquiry*. Athens, Ohio: Swallow Press, 2016. 23. Print.

⁹⁹ Hanson, Karen ed. “Dewey, John”. *The Oxford Companion to Philosophy*. Spojené státy americké: Oxford University Press, 1995. 197-198. Print.

¹⁰⁰ Habermas, Jurgen. *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Enquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge: M.I.T., 1991. Print.

¹⁰¹ Voakes, Paul S. “A brief history of public journalism”. *National civic review* 93.3 (2004): 25-35. 24 Apr. 2023.

¹⁰² Compton, James. “Communicative Politics and Public Journalism”. *Journalism studies (London, England)* 1.3 (2000): 450. 24 Apr. 2023.

žurnalistice.¹⁰³ Stalo se tak v reakci na studie o ztrátě sociálních vazeb mezi občany USA.¹⁰⁴ Proto Yankelovich podněcuje přesun od tradičních průzkumů veřejného mínění k „veřejnému hodnocení“¹⁰⁵. Veřejné mínění je zcestné, protože je založené na tom, co respondenty první napadne. Místo toho je veřejné hodnocení založeno na hlubších myšlenkách a názorech.¹⁰⁶ „Jedná se o proces tvorby veřejného mínění, který zahrnuje větší zvažování alternativ, zohlednění více faktorů a větší snahu o dosažení konsensu“.¹⁰⁷ Nejdůležitějším aspektem Yankelovichova „veřejného hodnocení“ je tedy prozíravost či moudrost.¹⁰⁸ Nelze jich dosáhnout pouhým shromážděním faktů, což požaduje Lippmann. Veřejné hodnocení je podle Yankeloviche nejvyšší možnou formou vědění a často by se jí mělo dát více váhy a prostoru, než vědeckým expertům.¹⁰⁹

Teorie Deweyho, Habermase a Yankeloviche se proměnila v praxi po volbách ve Spojených státech roku 1988, kdy nastala krize víry v politický systém. Mnoho amerických novinářů mělo pocit, že žurnalistika ztratila kontakt s veřejností a politické události pokrývala příliš odosobněně.¹¹⁰ Američané zase ztratili zájem o noviny a politiku, protože nereflektovaly jejich názory.¹¹¹ Studie z roku 1994 vypracovaná firmou Times Mirror Company ukázala, že 71% Američanů si myslí, že média „se nyní pletou do cesty řešení problémů společnosti“.¹¹² Jeden z prvních novinářů, který o tomto problému začal mluvit, byl redaktor Washington Post, David S. Broder.¹¹³

„Noviny ji (veřejnou žurnalistiku) přijaly jako reflex, protože tento koncept přišel v době, kdy byly považovány nejen za jednu z mnoha amerických institucí, které jsou mimo hru nebo v úpadku, ale skutečně za viníka. Noviny nebyly jen jedním z problémů, byly tím hlavním

---

¹⁰³ Yankelovich, Daniel. *Coming to public judgment: making democracy work in a complex world*. Syracuse, N. Y: Syracuse University Press, 1991. 250. Print.

¹⁰⁴ Wien, Charlotte. “Defining Objectivity within Journalism”. *Nordicom review* 26.2 (2005): 11. 24 Apr. 2023.

¹⁰⁵ V anglickém originále se fenomén nazývá „public judgement“

¹⁰⁶ Yankelovich, Daniel. *Coming to public judgment: making democracy work in a complex world*. Syracuse, N. Y: Syracuse University Press, 1991. xii. Print.

¹⁰⁷ Voakes, Paul S. “A brief history of public journalism”. *National civic review* 93.3 (2004): 26. 24 Apr. 2023.

¹⁰⁸ Campbell, Cole C. “Citizens Matter: and that is why public journalism matters”. *Journalism studies (London, England)* 1.4 (2000): 691-692. 24 Apr. 2023.

¹⁰⁹ Yankelovich, Daniel. *Coming to public judgment: making democracy work in a complex world*. Syracuse, N. Y: Syracuse University Press, 1991. xii. Print.

¹¹⁰ Voakes, Paul S. “A brief history of public journalism”. *National civic review* 93.3 (2004): 26. 24 Apr. 2023.

¹¹¹ Voakes, Paul S. “A brief history of public journalism”. *National civic review* 93.3 (2004): 26-27. 24 Apr. 2023.

¹¹² Rosen, Jay. “Public journalism is a challenge to you (yes, you).“ *National Civic Review* 85.1: 4

¹¹³ Voakes, Paul S. “A brief history of public journalism”. *National civic review* 93.3 (2004): 26-27. 24 Apr. 2023.

problémem,“ napsal Steve Davis v roce 2000.¹¹⁴ V praxi redakce sponzorovaly fóra, kde lidé mohli diskutovat o problémech svých komunit či si zvali různé občany, aby jim pomohli vymýšlet obsah novin.¹¹⁵ Redakce se tím snažily získat zpátky víru občanů v žurnalistiku. Veřejná žurnalistika a její znovuzrození a život v praxi netrval dlouho. Její nedefinovaný koncept, ignorování komerčních potřeb novin, nelibost, kterou vůči ní cítili někteří profesionální novináři, a hlavně neatraktivnost obsahu vedla k jejímu neúspěchu.¹¹⁶ Ke konci devadesátých let navíc nastala popularizace internetu a spolu s ní postupně přišla možnost pro občany vytvářet svůj vlastní obsah; občanskou žurnalistiku.¹¹⁷

Pokud se ještě pozastavíme nad veřejnou žurnalistikou, můžeme její mírné odrazy vidět v různých debatách, které pořádají redakce českých médií jako Deník N¹¹⁸, Týdeník Echo¹¹⁹, časopis Respekt¹²⁰, ale i menší média jako jsou Studentské listy¹²¹. Proto je podle mého názoru relevantní brát v potaz veřejnou žurnalistiku jako součást konceptů redefinujících žurnalistiku.

Nová literární žurnalistika šedesátých let

Limity objektivit vedly v šedesátých letech americké novináře k vytvoření „antiobjektivního“ stylu; nové žurnalistiky.¹²² „Dávali tak najevo, že všechna domněle objektivní svědectví o skutečnosti jsou vysoce subjektivní,“ vysvětluje McNair.¹²³ Tito novináři neměli důvěru v neutrální žurnalistiku.¹²⁴ Hlavními třemi publikacemi, které se věnovaly nové žurnalistice, byly americké komerční časopisy Harper's, Esquire a New York. Vymezovaly se hlavně proti třem aspektům žurnalistické praxe té doby: dodržování objektivit zaručí správnost zprávy;

---

¹¹⁴ Davis, Steve. “Public Journalism: the case against”. *Journalism studies (London, England)* 1.4 (2000): 688. 24 Apr. 2023.

¹¹⁵ Davis, Steve. “Public Journalism: the case against”. *Journalism studies (London, England)* 1.4 (2000): 688. 24 Apr. 2023.

¹¹⁶ Min, Seong-jae. “Conversation through journalism: Searching for organizing principles of public and citizen journalism”. *Journalism (London, England)* 17.5 (2016): 567-582. 24 Apr. 2023.

¹¹⁷ Min, Seong-jae. “Conversation through journalism: Searching for organizing principles of public and citizen journalism”. *Journalism (London, England)* 17.5 (2016): 567-582. 24 Apr. 2023.

¹¹⁸ “Debata N: Prezidentské finále”. *Knihovna Václava Havla*, Knihovna Václava Havla n.d. Web. 24 Apr. 2023.

¹¹⁹ Echo24. “Salon Týdeníku Echo: Sociální sítě jako akcelerátor zla”. *Echo24*. Echo Media, 20. Feb. 2023. Web. 24 Apr. 2023.

¹²⁰ “Debata s Respektem”. *Knihovna Václava Havla*, Knihovna Václava Havla. n.d. Web 24 Apr. 2023.

¹²¹ “Studentský hlas #7: Patří politika do škol?“. *HavelChannel*, Knihovna Václava Havla. 17 Jan. 2023. Web. 24 Apr. 2023.

¹²² McNair, Brian. “Faktory ovlivňující žurnalistickou produkci”. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. 75-76. Print.

¹²³ McNair, Brian. “Faktory ovlivňující žurnalistickou produkci”. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. 76. Print.

¹²⁴ McNair, Brian. “Faktory ovlivňující žurnalistickou produkci”. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. 76. Print.

v novinách jsou nejlepší seriózní zprávy; čtenáři si nejvíc cenní nezaujatého zpravodajství.¹²⁵ „Doporučovali vyměnit objektivitu založenou na vědecké metodě konceptem novináře jako kritika a tlumočnicka“.¹²⁶ Navíc objektivitu jako takovou považovali za „fádní“.¹²⁷ Na druhé straně vysoká literatura byla podle nich utopená „ve vzrůstající nesrozumitelnosti jazyka a začala zanedbávat obyčejné, ale zajímavé náměty“.¹²⁸ Proto byla potřeba nové žurnalistiky. Časopisy pro ni byly ideálním místem, protože rychlost novin a potřeby zpravodajství s ní nebyly slučitelné.¹²⁹

Nové žurnalistice se také říká „literární“, protože novináři ji praktikující byli také často autory fikce.¹³⁰ To se odráželo i ve stylu jejich psaní. Nová žurnalistika aplikovala techniky prózy při pojednávání o reálných událostech.¹³¹ Jejich postavy měly hluboké a komplikované osobnosti, v článcích nechyběly delší dialogy a vždy měly silný příběh. Autoři si zároveň vytvářeli svůj zřetelný tón, kterým psali.¹³²

Autoři jako Tom Wolfe, Norman Mailer, Joan Didion i Truman Capote zakládali svoje články na vlastních zkušenostech.¹³³ Každý z nich se zapojil a několik dní až týdnů zůstal v komunitě, o které chtěl psát.¹³⁴ Nešlo jim o rychlost, ale o autenticitu. Šéfredaktoři časopisů, kteří publikovali novou žurnalistiku, vyžadovali hloubkový výzkum pro každý článek.¹³⁵ Z několika původně časopiseckých článků se staly populární knihy. Patřily mezi ně *In Cold Blood* od Capotleho, *Miami and the Siege of Chicago* od Mailera nebo *The Money Game* of George Goodmana.¹³⁶

---

¹²⁵ Pauly, John J. „The New Journalism and the struggle for interpretation“. *Journalism* 15.5 (2014): 598. 26 Apr. 2023.

¹²⁶ Janowitz, Morris. „Professional Models in Journalism: The Gatekeeper and the Advocate“. *Journalism Quarterly* 52.4 (1975): 619. 26 Apr. 2023.

¹²⁷ Halada, Jan a Osvaldová, Barbora. *Slovník žurnalistiky*. Karolinum, 2017. 163. Print.

¹²⁸ Halada, Jan a Osvaldová, Barbora. *Slovník žurnalistiky*. Karolinum, 2017. 163. Print.

¹²⁹ Pauly, John J. „The New Journalism and the struggle for interpretation“. *Journalism* 15.5 (2014): 598. 26 Apr. 2023.

¹³⁰ Hackett, Robert, and Yuezhi Zhao. *Sustaining democracy? : Journalism and the politics of objectivity*. První vydání. Toronto: Gardmond Press. 1989. 52. Print.

¹³¹ Pauly, John J. „The New Journalism and the struggle for interpretation“. *Journalism* 15.5 (2014): 599-600. 26 Apr. 2023.

¹³² Pauly, John J. „The New Journalism and the struggle for interpretation“. *Journalism* 15.5 (2014): 599-600. 26 Apr. 2023.

¹³³

¹³⁴ Pauly, John J. „The New Journalism and the struggle for interpretation“. *Journalism* 15.5 (2014): 599. 26 Apr. 2023.

¹³⁵ Pauly, John J. „The New Journalism and the struggle for interpretation“. *Journalism* 15.5 (2014): 599. 26 Apr. 2023.

¹³⁶ Pauly, John J. „The New Journalism and the struggle for interpretation“. *Journalism* 15.5 (2014): 600. 26 Apr. 2023.

Postobjektivní společnost

První teoretik, který nazval přítomnost dobou post-objektivní, byl americký profesor žurnalistu David Mindich.¹³⁷ Podle něj jsou důvodem změny v tradičních „starých“ médiích, které se odklánějí od objektivitu; takové, jak byla chápána ve 20. století.¹³⁸ Mindich to uvádí na příkladu moderátora Bill O'Reillyho a jeho pořadu Hard Copy, který nerozlišoval mezi zábavními pořady a zpravodajstvím.¹³⁹ Nebyl ovšem jediný.

Postupem času se ukázalo, že diváci preferují názorově zabarvené programy. Karol Jakubowicz popisuje tento fenomén termínem „foxification of news“.¹⁴⁰ Pojmenovaný je po pravicevé agendě stanice Fox News Channel, kterou propaguje ve svých pořadech.¹⁴¹ Ta má úspěch na úkor pořadů nestranných stanic jako je CNN.¹⁴² V roce 2010 původně nejoblíbenější moderátor Larry King na CNN rapidně ztrácel sledující, kteří místo toho preferovali liberální moderátorku MSNBC Rachel Maddow nebo konzervativce Seana Hannity na stanici Fox.¹⁴³

Transparence

Mediální prostor se přesouvá od objektivitu do stavu, kdy projevená názorovost táhne publikum. Je tedy na místě, aby žurnalisté i média byla transparentní se svými názory a jak k nim dospěli.¹⁴⁴ Filozof a autor David Weinberger tvrdí, že „transparence nyní plní část staré role objektivitu v ekologii poznání“.¹⁴⁵

---

¹³⁷ Mindich, David TZ. *Just the facts: How" objectivity" came to define American journalism*. NYU Press, 1998. 138-144. Print.

¹³⁸ Mindich, David TZ. *Just the facts: How" objectivity" came to define American journalism*. NYU Press, 1998. 138-144. Print.

¹³⁹ Mindich, David TZ. *Just the facts: How" objectivity" came to define American journalism*. NYU Press, 1998. 138-144. Print.

¹⁴⁰ Jakubowicz, Karol, and Svatava Navrátilová. *Nová ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. I. vydání. Zlín: VeRBuM, 2013. 238. Print.

¹⁴¹ Jakubowicz, Karol, and Svatava Navrátilová. *Nová ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. I. vydání. Zlín: VeRBuM, 2013. Print.

¹⁴² Stelter, Brian. „In New Era of TV, Rival Hosts Drown Out King“. *StarNewsOnline*. N. p., n. d. Web. 29 April 2023.

¹⁴³ Stelter, Brian. „In New Era of TV, Rival Hosts Drown Out King“. *StarNewsOnline*. N. p., n. d. Web. 29 April 2023.

¹⁴⁴ Weinberger, David. „Transparency is the new objectivity“. *JohotheBlog*. 19 July 2009. Web. 29 April 2023

¹⁴⁵ Weinberger, David. „Transparency is the new objectivity“. *JohotheBlog*. 19 July 2009. Web. 29 April 2023

Transparentnost je jistou formou otevřenosti.¹⁴⁶ Podle článku Michaela Karlssona se může dělit do dvou směrů; participační transparence a transparence zveřejňovací.¹⁴⁷

Participační transparence se snaží zapojit čtenáře do procesu žurnalistiky. Od poskytnutí čtenářům emailové adresy redaktorů, přes možnosti komentovat pod články, až po spolupráci s redaktory na vytváření článků.¹⁴⁸

Druhé ze zmíněných odvětví znamená otevřenost v tom, jaký byl proces získávání informací i procesů jejich vybírání.¹⁴⁹ V praxi to znamená v rámci článku publikovat odkazy na originální zdroje informací. Zároveň je součástí i ukazování a vysvětlování motivací žurnalisty pro produkci daného článku.¹⁵⁰ „Otevřenost ohledně chyb a jejich opravy a snaha vysvětlit, jak dynamika nepřetržitého zpravodajského cyklu ovlivňuje obsah zpráv,“ doplňuje Karlsson.¹⁵¹

Specialista na mediální a komunikační studia Karol Jakubowicz píše: „Je-li demokracie skutečně postavena na participaci a na reprezentaci, pak by média jako klíčový prvek veřejné sféry měla být aktivním účastníkem těchto procesů – a to na obou stranách: měla by jak vyjadřovat zájmy a reprezentovat různé strany politických konfliktů, tak i přispívat k vytváření konsenzu a společné politické vůle (nebo alespoň vůle většiny) pro žádoucí směry činností.“¹⁵²

Post-pravdivá doba

Objektivita sice není synonymem pravdy, ale je jedním z jejích aspektů. Stejně jako je předpokladem žurnalistiky. Lee McIntyre, autor knihy *Post-pravda*, označuje přítomnost za *postpravdivou*. Reaguje tak na volby v USA v roce 2016 a rozmanité lhaní tehdy zvoleného

---

¹⁴⁶ Karlsson, Michael. "Rituals of transparency: Evaluating online news outlets' uses of transparency rituals in the United States, United Kingdom and Sweden." *Journalism studies* 11.4 (2010): 537. 29 Apr. 2023.

¹⁴⁷ Karlsson, Michael. "Rituals of transparency: Evaluating online news outlets' uses of transparency rituals in the United States, United Kingdom and Sweden." *Journalism studies* 11.4 (2010): 537. 29 Apr. 2023.

¹⁴⁸ Chaparro-Domínguez, María-Ángeles, Marta Pérez-Pereiro, and Ruth Rodríguez-Martínez. "Media accountability in the age of social media: Participatory transparency of the audience in Spain." *Global Media and Communication* 17.3 (2021): 281-296.

¹⁴⁹ Karlsson, Michael. "Rituals of transparency: Evaluating online news outlets' uses of transparency rituals in the United States, United Kingdom and Sweden." *Journalism studies* 11.4 (2010): 537. 29 Apr. 2023.

¹⁵⁰ Karlsson, Michael. "Rituals of transparency: Evaluating online news outlets' uses of transparency rituals in the United States, United Kingdom and Sweden." *Journalism studies* 11.4 (2010): 538. 29 Apr. 2023.

¹⁵¹ Karlsson, Michael. "Rituals of transparency: Evaluating online news outlets' uses of transparency rituals in the United States, United Kingdom and Sweden." *Journalism studies* 11.4 (2010): 538. 29 Apr. 2023.

¹⁵² Jakubowicz, Karol, and Svatava Navrátilová. *Nová ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. I. vydání. Zlín: VeRBuM, 2013. 239. Print.

prezidenta Donalda Trumpa, stejně jako na kampaň ve Velké Británii za vystoupení z Evropské unie, kterou popisuje jako „bezfaktickou“¹⁵³.

Termín post-pravdivý byl vyhlášen v roce 2016 Oxfordským slovníkem za slovo roku.¹⁵⁴ Přídavné jméno znamená „vztahující se k okolnostem nebo označující okolnosti, za nichž objektivní fakta mají menší vliv na utváření veřejného mínění než apely na emoce a osobní přesvědčení“.¹⁵⁵ Předpona „post“ ovšem v tomto slově neznačí čas nebo dobu, která následovala *po* něčem. Místo toho vyjadřuje, že pravda je přežitá a irelevantní.¹⁵⁶ „(Post-pravdivý) je výrazem znepokojení těch, kterým záleží na myšlence pravdy a kteří mají pocit, že je napadána,“ vysvětluje McIntyre využití slova v odborné debatě.¹⁵⁷ „Pokud se podíváme na oxfordskou definici (termínu post-pravdivý) a na to, jak se to projevilo v nedávné veřejné debatě, získáme pocit, že post-pravda není ani tak tvrzením, že pravda neexistuje, jako spíše že fakta jsou podřízena našemu politickému názoru“.¹⁵⁸

Post-pravdivý už ale není jen slovo, ale dokonce „epistemologické a politické paradigma“.¹⁵⁹ Je charakterizované dezinformacemi (fake news), konspiračními teoriemi, alternativními fakty a propagováním všeho výše zmíněného.¹⁶⁰ „Pravda je politiky a zvolenými úředníky buď cynicky manipulována, nebo zcela opomíjena. Vědecké znalosti a odbornost jsou otevřeně znevažovány populistickými demagogy,“¹⁶¹ vysvětluje Saul Newman z University of London.

---

¹⁵³ McIntyre, Lee C. *Post-truth*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2018 - 2018. 5. Print.

¹⁵⁴ „Word of the Year 2016“. OxfordLanguages. N. d., Web. 29 April. 2023

¹⁵⁵ „Word of the Year 2016“. OxfordLanguages. N. d., Web. 29 April. 2023

¹⁵⁶ McIntyre, Lee C. *Post-truth*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2018 - 2018. 5. Print. ¹⁵⁷

McIntyre, Lee C. *Post-truth*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2018 - 2018. 5. Print. ¹⁵⁸

McIntyre, Lee C. *Post-truth*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2018 - 2018. 5. Print.

¹⁵⁹ Conrad, Maximilian et al. *Europe in the Age of Post-Truth Politics Populism, Disinformation and the Public Sphere*. Cham: Springer Nature, 2023. 13. Print.

¹⁶⁰ Conrad, Maximilian et al. *Europe in the Age of Post-Truth Politics Populism, Disinformation and the Public Sphere*. Cham: Springer Nature, 2023. 13. Print.

¹⁶¹ Conrad, Maximilian et al. *Europe in the Age of Post-Truth Politics Populism, Disinformation and the Public Sphere*. Cham: Springer Nature, 2023. 13. Print.

Modely žurnalistiky

Avshalom Ginosar a Zvi Reich ve svém článku *Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?* navrhuji šest typů žurnalistů na základě jejich participace ve veřejném dění. Rozdělují je od Popisujícího-pozorovatele¹⁶² až po Obsedantního-aktivistu.¹⁶³ Podle Ginosara a Reicha záleží na rozdílu mezi tím, jak žurnalisté vnímají to, co mají dělat (role orientation), a mezi tím, co doopravdy praktikují (role performance).¹⁶⁴

Popisující-pozorovatel je odosobněný, zakládá vše na faktech, a snaží se být objektivní.¹⁶⁵ Dalších pět kategorií se v různých mírách věnuje interpretaci zpráv.¹⁶⁶

Interpretační model žurnalisty nejen že popisuje událost, ale také je vysvětluje. Jeho příznivci jsou analisté zpráv, kteří zároveň potlačují svůj vlastní hlas a názor.^{167,168}

Investigativní žurnalistika je společně s muckrakerskou žurnalistikou další z modelů. Obě dvě se ve své podstatě snaží „opravovat chyby“¹⁶⁹ společnosti. Investigativní žurnalistika hledá „příběhy, které upozorňují na rozpad sociálních systémů a nepořádek ve veřejných institucích, které způsobují újmu a nespravedlnost“.¹⁷⁰ Muckrakerská žurnalistika dělá totéž. Navíc ke své činnosti přidává i „kampaně proti sociálnímu zlu“.¹⁷¹

Konstruktivní žurnalistika společně se solutions journalism jsou už o značný kus dál od předchozích tří typů z pohledu participace. Konstruktivní žurnalistika cílí ovlivnit psychické zdraví ze strany zpráv tím, že aplikuje atributy pozitivní psychologie ve své praxi.¹⁷² Jednou

---

¹⁶² Descriptive observer

¹⁶³ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 660-680. 29 Apr. 2023.

¹⁶⁴ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 660-680. 29 Apr. 2023.

¹⁶⁵ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 660-680. 29 Apr. 2023.

¹⁶⁶ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 660-680. 29 Apr. 2023.

¹⁶⁷ Patterson, Thomas E. "The United States: News in a free-market society." *Democracy and the media: A comparative perspective* (2000): 241-265. 29 Apr. 2023.

¹⁶⁸ Benson, Rodney, and Daniel C. Hallin. "How states, markets and globalization shape the news: The French and US national press, 1965-97." *European Journal of Communication* 22.1 (2007): 27-48. 29 Apr. 2023.

¹⁶⁹ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 663. 29 Apr. 2023.

¹⁷⁰ Ettema, James S., Theodore L. Glasser, and Theodore Glasser. *Custodians of conscience: Investigative journalism and public virtue*. Columbia University Press, 1998. 183. Print.

¹⁷¹ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 664. 29 Apr. 2023.

¹⁷² Gyldensted, C., and K. McIntyre. "Constructive Journalism: Applying Positive Psychology Techniques to News Production." *The Journal of Media Innovations* 4.2 (2017): 20-34. 29 Apr. 2023.

z nich je ukazovat na to, jak se problémy dají řešit, nebo dokonce už i řeší.¹⁷³ Na tom staví Solutions journalism. „Místo aby poukazovala na to, co je špatně, v naději, že to někdo napraví, poukazuje solutions journalism na to, co je správné, a doufá, že to někdo napodobí“.¹⁷⁴ Oba typy ale stále primárně dbají na přesnost a pravdivost.¹⁷⁵

Advokátský žurnalista je podle Janowitze někdo, kdo už není pozorovatel, ale aktér, kdo nedodržuje pravidla objektivit y a jeho hlavním cílem není veřejná služba.¹⁷⁶ „Musí být obhájcem těch, kterým je upírán vliv, a musí poukazovat na důsledky současné mocenské nerovnováhy“.¹⁷⁷ Wardova definice advokátské žurnalistiky ale nesouzní s tou Jakubowitzovou. Advokátský žurnalista je totiž někdo, kdo stále ještě dodržuje pravidla demokratické žurnalistiky. Ty jsou následující: dodržování „standardů holistické objektivit y“. Tedy věrnost pravdě, faktům, logice a schopnost odstoupit od tématu a kriticky ho zhodnotit.¹⁷⁸ Dále také oddanost publiku (občanům).¹⁷⁹ Je důležité podotknout, že Ward nevidí advokátskou žurnalistiku jako synonymickou se zkreslením. „Všichni lidé mají předsudky, náklonnosti, emoce a zaujatost. To však neznamená, že tyto věci jsou nutně předpojaté a negativní,“ píše Ward.¹⁸⁰

Pokud jde o advokátskou žurnalistiku, existuje ale množství jejích různých pojetí. K Jakubowitzově patří i teorie Silvia Waisborda, který rozděluje advokátskou žurnalistiku do dvou kategorií; žurnalistického modelu a občanského modelu.¹⁸¹ Žurnalistický model je skoro identický s tím, jak advokátskou žurnalistiku definuje Janowitz, tedy žurnalistiku vytvořenou impulzem ke změně.¹⁸² Občanský model ale nezahrnuje žurnalisty, ale „občanské

---

¹⁷³ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?“. *Journalism Practice* 16.4 (2022): 665. 29 Apr. 2023.

¹⁷⁴ Benesch, Susan. “The rise of solutions journalism. (solutions to social ills)”. *Columbia journalism review* 36.6 (1998): 36. 29 Apr. 2023.

¹⁷⁵ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?“. *Journalism Practice* 16.4 (2022): 665. 29 Apr. 2023.

¹⁷⁶ Janowitz, Morris. „Professional Models in Journalism: The Gatekeeper and the Advocate“. *Journalism Quarterly* 52.4 (1975): 619. 26 Apr. 2023.

¹⁷⁷ Janowitz, Morris. „Professional Models in Journalism: The Gatekeeper and the Advocate“. *Journalism Quarterly* 52.4 (1975): 619. 26 Apr. 2023.

¹⁷⁸ Ward, Stephen JA. *Disrupting journalism ethics: Radical change on the frontier of digital media*. Routledge, 2018. 50. Print

¹⁷⁹ Ward, Stephen JA. *Disrupting journalism ethics: Radical change on the frontier of digital media*. Routledge, 2018. 50. Print

¹⁸⁰ Ward, Stephen JA. *Disrupting journalism ethics: Radical change on the frontier of digital media*. Routledge, 2018. 49. Print

¹⁸¹ Waisbord, Silvio. "Advocacy journalism in a global context." *The handbook of journalism studies* (2009): 371-385. 29 Apr. 2023.

¹⁸² Janowitz, Morris. „Professional Models in Journalism: The Gatekeeper and the Advocate“. *Journalism Quarterly* 52.4 (1975): 619. 26 Apr. 2023.

skupiny, které se zasazují za sociální změny“.¹⁸³ Vidí žurnalistiku jako další ze způsobů zvýšení povědomí o problému, který propagují.¹⁸⁴ Toto odvětví je odděleno Ginosarem a Reichem do advokátské žurnalistiky, protože je podle nich příliš participativní. Nazývají ho Občansko-aktivistickým modelem. Definicí se podobá tomu, co Ward nazývá stranický nebo extrémně aktivistický žurnalista. Jsou to novináři, jejichž náklonnost k určité skupině převrší na žebříčku hodnot zásadu informovat veřejnost.¹⁸⁵

Obsedantně-aktivistický model žurnalistiky je na druhém konci spektra od popisujícího-pozorovatelského modelu. Tento model identifikovali Ginosar a Reich na základě výzkumu izraelských novinářů. Podle něj obsedantně-aktivističtí žurnalisté šíří informace o svém vybraném problému jak ve svém žurnalistickém zaměstnání, tak mimo něj.¹⁸⁶ Jsou ale primárně žurnalisté, až potom aktivisté. Mají hlubokou znalost ve svém vybraném tématu, která není běžná ve zpravodajství.¹⁸⁷ Na základě svých aktivit v žurnalistice i ve veřejném prostoru se stali celebritami.¹⁸⁸

---

¹⁸³ Waisbord, Silvio. "Advocacy journalism in a global context." *The handbook of journalism studies* (2009): 375. 29 Apr. 2023.

¹⁸⁴ Waisbord, Silvio. "Advocacy journalism in a global context." *The handbook of journalism studies* (2009): 375. 29 Apr. 2023.

¹⁸⁵ Ward, Stephen JA. *Disrupting journalism ethics: Radical change on the frontier of digital media*. Routledge, 2018. 50. Print

¹⁸⁶ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 675. 29 Apr. 2023.

¹⁸⁷ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 675. 29 Apr. 2023.

¹⁸⁸ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 675. 29 Apr. 2023.

Metodologie

Vzhledem k tomu, jak abstraktní jsou témata, kterým se v této práci věnuji, vybrala jsem si jako praktickou část analýzu a interpretaci několik hloubkových polostrukturovaných rozhovorů, tedy kvalitativní výzkum. „Cílem hloubkového a polostrukturovaného rozhovoru je získat detailní a komplexní informace o studovaném jevu (kvalitativní přístup),“¹⁸⁹ píše Švaříček společně s Šedřovou v knize *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*.

Polostrukturovaný rozhovor je polostandardizovaný a otevřený.¹⁹⁰ Protože zpracovávaná témata jsou hodně přemýšlivá, chtěla jsem, aby se má role výzkumnice a zároveň i role tazatele vyrovnávaly. To polostrukturovaný rozhovor dovoluje.¹⁹¹

Otevřené otázky jsou vhodné pro hloubkový rozhovor i pro zamyšlení, proto je jich můj výzkum plný.¹⁹² Během rozhovoru jsem se nedržela pevné struktury. Spíš jsem se snažila podporovat respondenty v jejich vývoji myšlenek a formování názorů.

Moje základní výzkumné otázky jsou následující:

1. Co je to aktivismus v žurnalistice?

- a. Jaké hodnoty má zastávat novinář?
- b. Co je to objektivita?

Výběr respondentů

Žurnalisté odpovídali na otázky týkající se podstaty žurnalistiky, objektivity a aktivismu. Šlo především o jejich osobní definice a chápání problémů, které se objevují v jejich každodenní praxi. Zajímaly mě hlavně abstraktní pojmy. Vedle nich jsem se ale ptala i na specifitější témata, jako jejich osobní hodnoty v žurnalistice a oddělení faktů od komentáře.

Pro práci jsem provedla šest rozhovorů s novináři různého věku, pohlaví i podle média, ve kterém pracují (soukromá či veřejnoprávní). Všichni novináři, se kterými jsem mluvila, mají více jak pětiletou žurnalistickou zkušenost. Ve vzorku jsou zastoupeni novináři z tisku, onlinu, audiovize i rozhlasu. Věkově jsou novináři zastoupeni následovně: 18-25 let (1), 26-35 (1), 35-

---

¹⁸⁹ Šedřová, Klára, Švaříček, Roman. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 13. PORTÁL sro, 2007.

¹⁹⁰ Sedláková, Renáta. *Výzkum médií Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2015. 210. Print.

¹⁹¹ Sedláková, Renáta. *Výzkum médií Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2015. 210. Print.

¹⁹² Sedláková, Renáta. *Výzkum médií Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2015. 23. Print.

50 (2), 51-65 (2). Rozmanitost jsem považovala jako jeden z nejdůležitějších aspektů mého vzorku.

Rozřazení

Pro potřeby výzkumu uvádím jen typ média, ve kterém pracuji. Respondenty a respondentky jsem v tabulce (tabulka 1) přiřadila k typu média, ve kterém pracuji. Tato informace mi přišla nejrelevantnější a nejdůležitější, oproti uvedení pohlaví a věku¹⁹³. V mých výzkumných otázkách ani ve výzkumu samotném nehrají tyto dva aspekty žádnou roli. Šlo mi jen o reprezentativnost, a tudíž i vyšší kvalitu vzorku.

Šest hloubkových rozhovorů proběhlo v dubnu 2022. Jelikož jde o bakalářskou práci, uznala jsem za vhodné, že místo 10 až 15 rozhovorů, které jsem plánovala v době podávání tezí, bude lepší se detailně věnovat menšímu počtu. Navíc pro potřeby kvalitativního výzkumu nehraje počet respondentů a respondentek tak zásadní roli. Rozhovory jsem se rozhodla z důvodu zachování anonymity respondentů nepřiložit k práci.

Respondent	Typ média
Respondentka A	Veřejnoprávní (nově ¹⁹⁴ – předtím několik let v soukromých)
Respondent B	Soukromé
Respondentka C	Soukromé (nově – předtím několik desítek let veřejnoprávní)
Respondent D	Soukromé
Respondentka E	Soukromé
Respondentka F	Veřejnoprávní

¹⁹³ Věkové rozhraní svého vzorku ale uvádím o odstavce výše.

¹⁹⁴ Nově znamená, že změna proběhla v posledních 12 měsících.

Metodologie analýzy rozhovoru

Po přenesení jednotlivých rozhovorů do systému ATLAS.ti, který je určen ke kvalitativnímu výzkumu, jsem započala otevřené kódování. Šedinová i Konopásek ho doporučují jako základ kvalitativní analýzy.¹⁹⁵ Potom jsem zvolila tematické kódování. „Hodí se především v případě, kdy je cílem výzkumu popsat, jak jsou sociálně distribuovány různé pohledy na určitý jev,“¹⁹⁶ vysvětluje Šed'ová. Vytvořila jsem 60 různých kódů a následně začala jejich kategorizaci do větších skupin s abstraktnějšími názvy, jak doporučuje Sedláková.¹⁹⁷ Nicméně protože jde o tematické kódování, činila jsem tak nejprve v rámci jednotlivých rozhovorů a až následně je spojovala mezi sebou a tvořila „nad-kategorie“.¹⁹⁸

---

¹⁹⁵ Šed'ová, Klára, Švaříček, Roman. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 13. PORTÁL sro, 2007. STRANA 211

¹⁹⁶ Šed'ová, Klára, Švaříček, Roman. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 13. PORTÁL sro, 2007. STRANA 229

¹⁹⁷ Sedláková, Renáta. *Výzkum médií Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2015. 210. Print.

¹⁹⁸ Šed'ová, Klára, Švaříček, Roman. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 13. PORTÁL sro, 2007. 299. Print

Analýza rozhovoru

Objektivita

Diskurz ohledně objektivit je v žurnalistice hned z několika různých úhlů. Co je to objektivita? Existuje? Má to být cíl žurnalistiky? Vzhledem k tomu, že je to téma, o kterém se stále ve veřejném prostoru diskutuje, vytyčila jsem si výzkumnou otázku „Co je to objektivita?“. K dosažení jejího zodpovězení respondenty jsem se řídila knihou *Zpravodajství v médiích*. „Při výkladu objektivit je proto potřeba dohodnout se na základních pravidlech, jak budeme určité kategorie chápat a interpretovat. Jinak může dojít k nedorozumění už na začátku: „Co je to realita? Dokážeme ji beze zbytku poznat? Co je to pravda? A dokážeme určit jednu pro všechny stejnou pravdu?“¹⁹⁹

Na poslední z položených otázek mi respondentka C odpověděla jasně. „*Pravda je jenom jedna. Den je den a noc je noc. [...] Takže nic mezi tím není*“. Respondentka F souhlasila v tom, že existuje objektivní pravda. „*Jo, to bych řekla, že jo*“, uvedla. Skeptičtější a deskriptivnější byla respondentka E. „*Pokud se bavíme o číslech, o faktech, o počtu obětí nějaké nehody, tak tam nejde vymyslet nic jiného, než prostý fakt*“. Z pohledu respondentky E je prostý fakt pravdou. „*Ale ona i ta pravda může být taková poloviční, že jo?*“ položil respondent D rétorickou otázku, která vrací tyto odpovědi zpátky do filozofické sféry, kde neexistují exaktní odpovědi. Nicméně se z pohledů malého vzorku českých novinářů na pravdu dá usoudit, že pravda ve formě podložených faktů existuje.

Vědomí své subjektivit

Pokud jde o otázku reality, žurnalisté a žurnalistky si byli převážně vědomi svého subjektivního pohledu na ni. Respondent D ve spojení s realitou mluví o analogii pohledu z okna. „*Je to objektivní pohled? Nebo se mi za zády z druhé strany děje něco strašného, ale já to nevidím?*“. Respondenti A a B uvedli, že jejich percepce reality je ovlivněná jejich osobními kontexty. „*Je to vždycky zkresleno tím, jaké má kdo životní zkušenosti a také tím, na co klade akcenty při referování*“, říká respondent B. „*Mám společenskou, třídní, genderovou příslušnost. (...) Navštěvoval jsem školy, pocházím ze specifického prostředí. Moje sociální realita je konstruovaná individuálně*“, vysvětluje respondentka A. Společně s respondentkou E ale uvažují i o realitě sdílené jednou společností, jedním státem, jedním mediálním prostorem. Respondentka E specificky mluví o přítomných kontextech společnosti, které ale nevytvořili

---

¹⁹⁹ Osvaldová, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. 11. Print.

nyňější lidé. „Nastavili to lidé před námi a my s nimi nesouzníme úplně ve všem. Stále ještě chtějí diskutovat na téma manželství pro všechny. Co to je za diskuzi, že člověk, který je homosexuál, má jiná práva než člověk, který je heterosexuál? V tom já nevidím diskuzi. Ale nastavili to lidé před námi, takže to v diskuzi je,“ vysvětluje respondentka E. Když jde o mediální prostor, jeho realita je podle respondentky A zkrácená tím, kdo ho primárně tvoří. „Většina komentátorů a novinářů jsou dobře zajištění, středostředoevropští muži okolo 45 až 50 let, kteří žijí v Praze,“ tvrdí respondentka E. Výzkum Newton Media z roku 2021 to potvrzuje.²⁰⁰ „O tom, které události se dostanou do zpráv a jak budou čtenářům a divákům podány, tak do velké míry rozhodují muži“.²⁰¹ Osvaldová nalézá návaznost mezi „mužskými“ tématy a podporou patriarchálních hodnot“.²⁰² Odpovědi respondentů implikují, že je realita každého trochu jiná. Nicméně je vrstvená a obzvláště čeští novináři a novinářky sdílejí spoustu vrstev té stejné reality.

Definice objektivit

Objektivita má (jak jsem uváděla ve dřívějších kapitolách) několik významů, z nichž je každý nepřesný a otevřený interpretacím. Proto je moje výzkumná otázka „Co je to objektivita?“. Hledala jsem v odpovědích svých respondentů, zda existuje nějaký konsenzus ohledně jejího významu. Pro respondentky C, E a F je to ověřování informací a aplikování kritického myšlení. „Nahlížet na věci z více úhlů pohledu,“ říká respondentka E a doplňuje „čerpání ze dvou na sebe nezávislých zdrojů“. Respondentka F souhlasí a uvádí: „ověřování informací, samozřejmě křížením zdrojů a minimálně (čerpání alespoň) ze dvou (zdrojů)“. Respondentka C lpí hlavně na prezentaci plurality názorů. „Dát prostor všem stranám, o kterých píšu“ a „nestrannost je objektivita, ale není to neutralita“. Respondentka C ještě upřesňuje „je to pohled, kdy nalézáte pravdu a nesnažíte se vkládat svůj názor. Všichni mají dostat prostor, ale nepatří tam lži, nepravdy, polopravdy, manipulace, dezinformace“. U respondentek C, E a F nastává jistý konsenzus v tom, co je to objektivita.

Respondenti A a B se vracejí k osobním kontextům. „Vědomí své vlastní pozice“ uvádí respondentka A. Kvůli subjektivitě každého člověka podle respondenta B „objektivita nikdy není absolutně objektivní, protože podávat objektivní výpověď je prakticky nemožné“. Respondent B tím navazuje na to, zda novináři věří v objektivitu.

²⁰⁰ Adamčíková, Jitka. „Ženy ve vedení médií? A mohla bych je vidět?“. *Newtonmedia*. 8. March. 2021. Web. 29. April. 2023

²⁰¹ Adamčíková, Jitka. „Ženy ve vedení médií? A mohla bych je vidět?“. *Newtonmedia*. 8. March. 2021. Web. 29. April. 2023

²⁰² Osvaldová, Barbora. *Česká média a feminismus*. Praha: SLON, 2004. 96. Print.

Pro respondenty B a D úplná objektivita neexistuje. Pro respondentku E objektivita není cíl, ale prostředek, který využívá k nahlížení na informace. Respondentky C a F jsou objektivitou jako jedním z cílů žurnalistiky přesvědčeni. Je zajímavé, že ony dvě jako jedinné za sebou mají dlouhou kariéru ve veřejnoprávních médiích. Zákon o ČT totiž ustanovuje jako jeden z hlavních úkolů ČT „poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů“.²⁰³

Hodnoty

Co se týče první výzkumné otázky „Jaké hodnoty má zastávat novinář?“, zaznamenala jsem mezi respondenty rozkol v jejich vnímání světa. Specificky v jejich pojetí českého zákona a toho, zda pokrývá všechno potřebné. „*Tak určitě by se měl držet zákona, že jo? Měl by ctít demokracii, svobodu slova a měl by usilovat o to, aby ten svět, který popisuje, viděl v celém kontextu,*“ vysvětluje respondent B svou percepci základních hodnot novináře. Navazuje na něj odpověď respondentka C. „*To, co máme v základní listině práv a svobod, by mělo být etickým kodexem každého novináře*“. Stejně to vidí i respondentka F. „*Zákony nepochybně, Ústavu nepochybně. Lidská práva asi taky*“. Respondentky A a E ale vnímají základní rámec hodnot novinářů jako větší plochu, na které bychom se měli věnovat i těm, které zákon případně opomíná. Respondentka E uvádí jako hodnotu primárně „*absolutní respekt a snahu o co nejčistší pravdu*“. Specifikuje: „*respekt genderu, rasy, vyznání... všechno, s čím se člověk rodí*“. Respondentka A jde ještě dál. „*Nediskriminovat nikoho a ničit názor. Zejména potom menšinové názory, protože dostávají ještě menší prostor. Pokud žurnalista zastává nediskriminační postoje, tak to je fajn, ale určitě to nestačí*“.

Svět takový, jak má být

Někteří z respondentů mají pocit, že zákony České republiky jsou dostatečně funkční a plošné, aby tvořili základ žurnalistických hodnot. Podle mého názoru mohou tito respondenti, kteří vidí momentální stav české demokracie jako ideální, hledět na názory respondenta A jako na aktivismus.

Respondent D ho definuje: „*když si parta lidí, a to může být i šéf, řekne, že bude prosazovat nějaký správný názor. A ten se může za deset let jevit jako naprosto špatný*“. Na otázku, co ho

---

²⁰³ Česká republika, Zákon České národní rady o České televizi. Zákon č. 483/1991 Sb., 29.11.1991.

napadne, když se řekne aktivismus, odpověděl, že je to: chyba, špatná cesta žurnalistiky. Nicméně například respondentka E vidí aktivismus do jisté míry (definicí) podobně, ale ne negativně. „*Já v pojmu (aktivismus v žurnalistice) vidím spíš pohyb směrem k ideálu, který já si nastavím*“. Navazuje tím, že z určitého pohledu může být i demokracie aktivismus. „*Aktivistická novinářina může být i to, že si řeknu, že demokracie je správné smýšlení a budu psát demokraticky. Je to v podstatě stejný princip*“.

Definice aktivismu

Je tedy jasné, že jde o úhel pohledu. Potvrzuje to i respondentka C, která vidí jistou míru pasivního boje za demokracii jako základní hodnotu novinářské práce. Staví na své zkušenosti z veřejnoprávního média „*Všichni redaktoři se drží toho, že ve všech svých výstupech, jak na veřejnosti, tak i v osobním životě, stojí na straně základních lidských práv a na straně demokratických hodnot. Vždy budou hájit demokratická práva a svobody*“. Kodex České televize jasně uvádí: „(ČT) Musí však také dostát povinnosti stát vždy na straně lidské důstojnosti, základních lidských práv a svobod a úcty k přírodě a kulturnímu dědictví“.²⁰⁴

Narážíme tedy na to, že hodnoty jednoho novináře mohou být aktivismem pro druhého. Je nutné se tedy nejdříve podívat na to, jak ostatní respondenti vidí aktivismus a najít společné aspekty jejich definicí. Definice respondentky A je nejjednodušší. Vnímá aktivismus v žurnalistice jako: „*novinářinu, která o něco usiluje*“. Respondent B sdílí aspekt prosazování zájmů, ale zároveň přidává absenci kritiky. Z tohoto úhlu pohledu se dívá na aktivistickou žurnalistiku hned několik dalších respondentů. Respondentka F uvádí: „*(aktivistický novinář) má trošku klapky na očích*“. Respondentka C dodává: „*ztrácí objektivní pohled a ani si nechtějí vyslechnout jiné názory. (...) Jsou vůči některým méně kritičtí*“. Respondenti B a F vidí aktivismus negativněji. „*Zatajujete jiné skutečnosti a fakta pro to, abyste prosadili svůj pohled na svět,*“ říká respondent B. Respondentka F jde ještě o krok dál: „*Chování aktivistického žurnalisty je nepřiznávat (pravdu), nebo vydávat svoje názory za fakta*“.

---

²⁰⁴ Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. 4. 12 Apr. 2023

Tabulka 2	
Aspekt aktivistické žurnalistiky	Respondenti v něj věřící
Prosazovat správný názor	Respondentky C a E
Absence kritiky	Respondenti B, C a F
Zatajování skutečnosti	Respondenti B a F

Porovnání s akademickou definicí

Na základě odpovědí respondentů a respondentek lze porovnat jejich chápání aktivistické žurnalistiky s odbornými definicemi různých odvětví oboru.

Mezi respondenty převažuje názor, že aktivistický žurnalista je někdo, kdo pozbývá kritiky vybraného tématu (tabulka 2). Tento aspekt spadá pod Wardovu definici stranického či extrémně aktivistického žurnalisty, protože v tom případě žurnalista nesplňuje „standardy holistické objektivity“.²⁰⁵ Jak jsem uvedla v předchozích kapitolách, tento Wardův model je skoro identický s občansko-aktivistickým modelem Ginosara a Reicha.²⁰⁶

Pod občansko-aktivistický či extrémně aktivistický model žurnalistiky by mohlo spadat i zatajování skutečnosti. Pro takové žurnalisty není prioritou informovat, ale spíše prosazovat svůj vlastní názor.²⁰⁷ Ward ale shledává takové chování neetickým. „Pokud má propagace podobu laciné rétoriky, zjevné zaujatosti, stranické propagandy nebo popírání nepohodlných faktů, jedná se o neetickou žurnalistiku“.²⁰⁸ Vzhledem k tomu, že etika je základ žurnalistiky, v tomto případě bych typem žurnalistiky shledala spíše „neetickou žurnalistiku“.

Prosazování správného názoru, jak vidí aktivistickou žurnalistiku respondentky B a C (tabulka 2) je podle Janowitze spíše advokátská žurnalistika. Už jednou citovaný Janowitz vnímá takové novináře a jejich cíle následovně: „musí být obhájcem těch, kterým je upírán vliv,

²⁰⁵ Ward, Stephen JA. *Disrupting journalism ethics: Radical change on the frontier of digital media*. Routledge, 2018. 50. Print

²⁰⁶ Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?“. *Journalism Practice* 16.4 (2022). 29 Apr. 2023.

²⁰⁷ Ward, Stephen JA. *Disrupting journalism ethics: Radical change on the frontier of digital media*. Routledge, 2018. 50. Print

²⁰⁸ Ward, Stephen JA. *Disrupting journalism ethics: Radical change on the frontier of digital media*. Routledge, 2018. 50. Print

a musí poukazovat na důsledky současné mocenské nerovnováhy“.²⁰⁹ Spadá proto i do Waisbordovy podkategorie advokátské žurnalistiky, tedy do žurnalistického modelu.²¹⁰

Navrhuji tedy přidat do tabulky 2 typy žurnalistiky, ke kterým koresponduje daný aspekt definovaný respondenty této studie (tabulka 2.1).

Tabulka 2.1		
Aspekt aktivistické žurnalistiky podle respondentů	Typ žurnalistiky, pod který spadají	Respondenti v něj věřící
Prosazovat správný názor	Advokátská žurnalistika	Respondenti C a E
Absence kritiky	Občansko-aktivistický či extrémně aktivistický model	Respondenti B, C a F
Zatajování skutečnosti	Neetická žurnalistika (popřípadě Občansko-aktivistický či extrémně aktivistický model)	Respondenti B a F

Z mého výzkumu tedy vyplývá, že akademická definice aktivistické žurnalistiky se do jisté míry liší od chápání tohoto termínu českými žurnalisty.

²⁰⁹ Janowitz, Morris. „Professional Models in Journalism: The Gatekeeper and the Advocate“. *Journalism Quarterly* 52.4 (1975): 619. 26 Apr. 2023.

²¹⁰ Waisbord, Silvio. "Advocacy journalism in a global context." *The handbook of journalism studies* (2009): 371-385. 29 Apr. 2023.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo definovat termín aktivistická žurnalistika českými novináři a zjistit, zda koresponduje s akademickou definicí žurnalistiky. Přes to, že k pevné definici tato práce nedošla, našla několik aspektů aktivistické žurnalistiky, které sdílí několik českých žurnalistů. Patří mezi ně prosazování správného názoru, absence kritiky (daného tématu) a zatajování skutečnosti. Po analýze došla tato práce ke zjištění, že definice českých žurnalistů termínu aktivistická žurnalistika je někde na pomezí advokátské žurnalistiky a občansko-aktivistického modelu žurnalistiky.

Cesta ke zjištění těchto mantinelů aktivismu byla naplněna definicemi jiných aspektů žurnalistiky: objektivita, advokacie, aktivismu i dalších směrů žurnalistiky. Možné interpretace definicí jsem se pokusila ustanovit jak v teoretické části, tak v té praktické.

Jedním ze zajímavých poznatků byl rozdíl mezi těmi novináři, kteří mají pocit, že zákony pokrývají dostatečnou rozmanitost lidských práv a potřeb pro blaho občanů, zatímco jiní novináři cítí potřebu aktivně stát i za absencí diskriminace.

Definice objektivita mezi českými novináři závisí na pohledu na věc z různých úhlů, ověřování informací a sebeuvědomění (své pozice ve společnosti). Objektivita je něco, co přetrvává jen v těch českých žurnalistech, kteří strávili značnou část své kariéry ve veřejnoprávních institucích. Ostatní místo toho hledají jiné cíle a hodnoty, které zastávat. Patří mezi ně například demokracie a respekt.

Věřím, že toto téma bude předmětem dalších prací a výzkumů, které rozšíří chápání aktivistické žurnalistiky v českém mediálním prostoru.

Summary

The aim of this bachelor thesis was to define the term activist journalism by Czech journalists and to find out whether it corresponds with the academic definition of journalism. Despite not arriving at a firm definition, this thesis found several aspects of activist journalism that are shared by several Czech journalists. These include the promotion of correct opinion, the absence of criticism (of a given topic) and the concealment of reality. After analysing them, this thesis concluded that Czech journalists' definition of the term activist journalism is somewhere between advocacy journalism and the citizen-activist model of journalism.

The path to identifying these boundaries of activism was filled with definitions of other aspects of journalism; objectivity, advocacy, activism and other strands of journalism. I have attempted to establish possible interpretations of the definitions in both the theoretical and practical parts.

One of the interesting findings was the difference between journalists who feel that the laws do most of what is needed for citizens, while other journalists feel the need to actively stand for the absence of discrimination.

The definition of objectivity among Czech journalists depends on perspective, verification of information and self-awareness (of one's position in society). Objectivity is something that persists only in those Czech journalists who have spent a significant part of their career in public institutions. Others instead seek other goals and values to uphold. These include, for example, democracy and respect.

I believe that this topic will be the subject of further work and research that will broaden the understanding of activist journalism in the Czech media space.

Bibliografické údaje

Seznam literatury

Conrad, Maximilian et al. *Europe in the Age of Post-Truth Politics Populism, Disinformation and the Public Sphere*. Cham: Springer Nature, 2023. Print.

Dewey, John, and Melvin L. Rogers. *The public and its problems: an essay in political inquiry*. Athens, Ohio: Swallow Press, 2016. Print.

Entman, Robert M. *Democracy Without Citizens: Media and the Decay of American Politics*. Spojené státy americké: Oxford University Press, 1989. 12 Apr. 2023.

Ettema, James S., Theodore L. Glasser, and Theodore Glasser. *Custodians of conscience: Investigative journalism and public virtue*. Columbia University Press, 1998. Print.

Gerbner, George. *Human Communication Theory: Original Essays*. Spojené státy americké: Holt, Rinehart and Winston, 1967. 40-60. 12 Apr. 2023.

Giddens, Anthony. *Sociology*. Velká Británie: Polity Press, 1989. Print.

Glasgow University Media Group. *Bad News*. Velká Británie: Routledge and Kegan Paul, 1980. Print.

Habermas, Jurgen. *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Enquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge: M.I.T., 1991. Print.

Hackett, Robert, and Yuezhi Zhao. *Sustaining democracy?: Journalism and the politics of objectivity*. První vydání. Toronto: Gardmond Press. 1989. Print

Halada, Jan a Osvaldová, Barbora. *Slovník žurnalistiky*. Karolinum, 2017. 163. Print.

Hanna, Mark, et al. *Key Concepts in Journalism Studies*. Velká Británie: SAGE Publications, 2005. Print.

Hoonderich, Ted ed. *The Oxford Companion to Philosophy*. Spojené státy americké: Oxford University Press, 1995. Print.

Houston, Brant. *Computer-assisted reporting: a practical guide*. New York: National Institute for Computer-Assisted Reporting, 1996. Print.

Jakubowicz, Karol, and Svatava Navrátilová. *Nová ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. I. vydání. Zlín: VeRBuM, 2013. 238. Print.

Keller, Jan. *Dějiny klasické sociologie*. Praha: SLON, 2004. Print.

Lippmann, Walter. *Public Opinion*. Project Gutenberg, 2004. Print.

McIntyre, Lee C. *Post-truth*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2018 - 2018. Print.

McNair, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. Print.

McQuail, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. České vydání. Česká republika: Portál, 1999. Print.

Meyer, Philip. *The new precision journalism*. Bloomington: Indiana University Press, 1991. Print.

Mindich, David TZ. *Just the facts: How "objectivity" came to define American journalism*. NYU Press, 1998. Print.

Moravec, Václav. *Proměny novinářské etiky*. Praha: Academia, 2020. Print.

Osvaldová, Barbora. *Česká média a feminismus*. Praha: SLON, 2004. Print.

Osvaldová, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. Print.

Ritzer, George, and Jeffrey Stepnisky. "Classical Sociological Theory". *Sociological Theory*. Deváté vydání. Spojené státy americké: Mc-Graw-Hill, 2014. 1-188. Print.

Sedláková, Renáta. *Výzkum médií Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2015. Print.

Schudson, Michael. *Discovering the news: a social history of american newspapers*. New York: Basic Books, 1978. Print.

Šedřová, Klára, Švaříček, Roman. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. PORTÁL sro, 2007. Print

Ward, Stephen JA. *Disrupting journalism ethics: Radical change on the frontier of digital media*. Routledge, 2018. Print.

Ward, Stephen J.A. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. Druhé vydání. Kanada: McGill-Queen's University Press, 2015. Online.

Wilson, John. *Understanding media*. Spojené státy americké a Kanada: Routledge, 1996. Print.

Yankelovich, Daniel. *Coming to public judgment: making democracy work in a complex world*. Syracuse, N. Y: Syracuse University Press, 1991. Print.

Odborné články

Benesch, Susan. "The rise of solutions journalism. (solutions to social ills)". *Columbia journalism review* 36.6 (1998): 36. 29 April 2023.

Benson, Rodney, and Daniel C. Hallin. "How states, markets and globalization shape the news: The French and US national press, 1965-97." *European Journal of Communication* 22.1 (2007): 27-48. 29 April 2023.

Campbell, Cole C. "Citizens Matter: and that is why public journalism matters". *Journalism studies (London, England)* 1.4 (2000): 689-694. 24 April 2023.

Compton, James. "Communicative Politics and Public Journalism". *Journalism studies (London, England)* 1.3 (2000): 449-467. 24 April 2023.

Davis, Steve. "Public Journalism: the case against". *Journalism studies (London, England)* 1.4 (2000): 686-689. 24 April 2023.

Ginosar, Avshalom, and Zvi Reich. „Obsessive–Activist Journalists: A New Model of Journalism?." *Journalism Practice* 16.4 (2022): 660-680. 29 April 2023.

Gyldensted, C., and K. McIntyre. "Constructive Journalism: Applying Positive Psychology Techniques to News Production." *The Journal of Media Innovations* 4.2 (2017): 20-34. 29 April 2023.

Chaparro-Domínguez, María-Ángeles, Marta Pérez-Pereiro, and Ruth Rodríguez-Martínez. "Media accountability in the age of social media: Participatory transparency of the audience in Spain." *Global Media and Communication* 17.3 (2021): 281-296. 29 April 2023.

Janowitz, Morris. „Professional Models in Journalism: The Gatekeeper and the Advocate“. *Journalism Quarterly* 52.4 (1975): 618-626

Jenkins, J. Craig. "Nonprofit organizations and political advocacy." *The nonprofit sector: A research handbook 2* (2006): 307-331. 29 April 2023.

Karlsson, Michael. "RITUALS OF TRANSPARENCY". *Journalism studies (London, England)* 11.4 (2010): 535-545. 29 April 2023.

Maxey, Ian. "Beyond boundaries? Activism, academia, reflexivity and research." *Area* 31.3 (1999): 199-208. 29 April 2023.

McKeever, Brooke W., et al. "From Advocacy to Activism: A Multi-Dimensional Scale of Communicative, Collective, and Combative Behaviors." *Journalism & Mass Communication Quarterly* (2023): 10776990231161035.

McNair, Brian. "AFTER OBJECTIVITY?: Schudson's sociology of journalism in the era of post-factuality.". *Journalism Studies* 18.10 (2017): 1318-1333. 12 April 2023.

Min, Seong-jae. "Conversation through journalism: Searching for organizing principles of public and citizen journalism". *Journalism (London, England)* 17.5 (2016): 567-582. 24 April 2023.

Mlynář, Vladimír. „Etapy vývoje české žurnalistiky po roce 1989“. *15. konference Člověk a média: Vývoj médií 1989 – 2009 aneb Kam jsme došli?.* (2009) 9-14. 30 April 2023

Muñoz-Torres, Juan Ramón. "TRUTH AND OBJECTIVITY IN JOURNALISM: Anatomy of an endless misunderstanding". *Journalism Studies* 2012.4 (2012): 566-582. 12 April 2023.

Ophélie, Véron. "(Extra) ordinary activism: veganism and the shaping of hemeratomias." *International Journal of Sociology and Social Policy* (2016). 29 April 2023.

Patterson, Thomas E. "The United States: News in a free-market society." *Democracy and the media: A comparative perspective* (2000): 241-265. 29 April 2023.

Pauly, John J. „The New Journalism and the struggle for interpretation“. *Journalism* 15.5 (2014): 589-604. 26 April 2023.

Rosen, Jay. "Public journalism is a challenge to you (yes, you)". *National Civic Review* 85.1: 3-7

Schmid, Hillel, Michal Bar, and Ronit Nirel. "Advocacy Activities in Nonprofit Human Service Organizations". *Nonprofit and voluntary sector quarterly* 37.4 (2008): 581-602. 29 April 2023.

Voakes, Paul S. "A brief history of public journalism". *National civic review* 93.3 (2004): 25-35. 24 April 2023.

Waisbord, Silvio. "Advocacy journalism in a global context." *The handbook of journalism studies* (2009): 371-385. 29 April 2023.

Westerståhl, Jörgen. "Objective News Reporting: General Premises". *Communication Research* 10.3 (1983): 283-424. 12 April 2023.

Wien, Charlotte. "Defining Objectivity within Journalism". *Nordicom review* 26.2 (2005): 3-15. 24 April 2023.

Webové stránky

"Debata N: Prezidentské finále". *Knihovna Václava Havla*, Knihovna Václava Havla n.d. Web. 24 April 2023.

"Debata s Respektem". *Knihovna Václava Havla*, Knihovna Václava Havla. n.d. Web. 24 April 2023.

"Studentský hlas #7: Patří politika do škol?". *HavelChannel*, Knihovna Václava Havla. 17 Jan. 2023. Web. 24 April 2023.

"The Ofcom Broadcasting Code (with the Cross-promotion Code and the On Demand Programme Service Rules)". *Ofcom*. N.p. 12 April 2023.

„Word of the Year 2016“. *OxfordLanguages*. N. d., Web. 29 April 2023

Adamčíková, Jitka. „Ženy ve vedení médií? A mohla bych je vidět?“. *Newtonmedia*. 8. March. 2021. Web. 29 April 2023

Echo24. "Salon Týdeníku Echo: Sociální sítě jako akcelerátor zla". *Echo24*. Echo Media, 20 Feb. 2023. Web. 24 April 2023.

Stelter, Brian. „In New Era of TV, Rival Hosts Drown Out King“. *StarNewsOnline*. N. p., n. d. Web. 29 April 2023.

Weinberger, David. „Transparency is the new objectivity“. *JohotheBlog*. 19 July 2009. Web. 29 April 2023

Kodexy

Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. 12 April 2023

Zákony

Česká republika, Zákon České národní rady o České televizi. Zákon č. 483/1991 Sb., 29.11.1991.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Ilike Kumsová

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2020/2021

Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta:

98398158@fsv.cuni.cz

Studijní program/specializace:

Komunikační studia se specializací žurnalistika

Razítko podatelny:

Univerzita Karlova	
Fakulta sociálních věd	
Došlo dne:	15 -09- 2022 -1-
Čj: 544	Příloh:
Přiděleno:	

Název práce v češtině:

Percepce českých novinářů termínu *aktivistická žurnalistika*

Název práce v angličtině:

The perception of the term *activist journalism* by czech journalists

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023)

(diplomovou práci je možné obhajovat nejdříve šest měsíců od schválení tezí)

LS 2022/2023

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

V této práci se soustředím na percepci českých novinářů termínu *aktivistická žurnalistika*. Shoduje se definice pojmu *aktivistická žurnalistika* s tím, co čeští novináři považují za aktivistickou žurnalistiku? Je pochybování o hlavní roli objektivity v žurnalistice na místě, nebo to nekoresponduje s hlavním cílem; informovat?

Teoretická část této práce se věnuje objektivitě, její definici a roli ve 21. století a aktivistické žurnalistice jako celosvětovém konceptu, ale hlavně jejím odrazu v českém mediálním prostoru, její historii a jejím konotacím.

V rámci výzkumu pro tuto práci jsem se rozhodla provést sérii polostrukturovaných rozhovorů s novináři napříč českými médii. Hlavním tématem bude jejich pohled na termín *aktivistická žurnalistika*. Analýzou jejich odpovědí, společně s jejich pracovním pozadím, budu zkoumat, zda existuje nějaký trend v odpovědích, a pokud ano, tak navrhnout jeho příčiny.

Cílem práce je tedy zjistit, jak vnímají čeští novináři význam termínu *aktivistická žurnalistika*.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod - Charakteristika a cíle práce

2. Teoretická část

2.1. Definice základních pojmů

2.1.1. Objektivita

2.1.2. Aktivismus

2.1.3. Advokacie

2.1.4. Publicistika

2.2. Co je to objektivita?

2.2.1. Záleží na objektivitě v postpravdivé společnosti?

- 2.2.2. Jak vznikají základní hodnoty naší společnosti a proč v jejich případě hledání objektivit není potřeba?
- 2.3. Formy žurnalistiky, které zpochybňují potřebu objektivit a jejich odrazy v českém mediálním prostoru
- 2.3.1. Občanská žurnalistika
- 2.3.2. Lippmanovská žurnalistika
- 2.3.3. Aktivistická žurnalistika
- 2.4. Aktivistická žurnalistika a advokátská žurnalistika
- 2.4.1. Rozdíl mezi aktivistickou a advokátskou žurnalistikou
- 2.4.2. Aktivismus a jeho konotace ve veřejném prostoru
- 2.4.3. Historický kontext termínu "aktivistická žurnalistika" a jeho konotace v českém mediálním prostoru

3. Metodologická část

- 3.1. Úvod do logistiky výzkumu
- 3.2. Kvalitativní výzkum - Polostrukturované rozhovory s novináři pracujícími jak ve veřejnoprávních, tak v soukromých českých médiích
- 3.3. Cíl výzkumu
- 3.4. Hypotézy

4. Výzkumná část

5. Závěr

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Materiál: Polostrukturované rozhovory s novináři

Hlavní analyzované aspekty: Jak moc se jejich pojetí aktivistické žurnalistiky liší od její objektivizované definice; charakteristika média, ve kterém novinář/ka pracuje/val/a

Vzorek: 10-15 rozhovorů

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Při zpracování materiálu získaném polostrukturovanými rozhovory porovnáím odpovědi respondentů s definicí/definicemi aktivistické žurnalistiky ustanovenými žurnalistickými teoretiky. Taky bych ráda porovnála jednotlivé odpovědi mezi sebou a zjistila, jestli mezi nimi existuje nějaký trend. Potom se pokusím přijít na to, zda existuje korelace mezi charakteristikou médií, ve kterých tázani/né novináři/ky pracují/pracovali a jejich pohledem na aktivistickou žurnalistiku.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

ASHURI, Tamar. Activist Journalism: Using Digital Technologies and Undermining Structures. Communication, culture & critique [online]. Oxford, UK: Blackwell Publishing, 2012, 5(1), 38-56 [cit. 2022-09-13]. ISSN 1753-9129. Dostupné z: doi:10.1111/j.1753-9137.2011.01116.x

- Článek zkoumá chování lidí, kteří nepracují v mainstreamových médiích, na sociálních sítích a jejich způsob vytváření struktur, které neutralizují sílu mediálních institucí.

FISHER, Caroline. The advocacy continuum: Towards a theory of advocacy in journalism. Journalism. 2016, 17(6), 711-726. ISSN 1464-8849. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1177/1464884915582311>

- Článek rozděluje PR od žurnalistiky pomocí toho, jak každý z nich využívá advokacii. Zároveň vysvětluje rozdíly mezi advokátskou žurnalistikou a PR.

MCBRIDE, Kelly a Tom Rosenstiel. The New Ethics of Journalism: Principles for the 21st Century. Los Angeles: SAGE Publications, 2013. ISBN 9781604265613.

- Publikace zkoumá etické problémy, kterým v dnešní době čelí žurnalistika. Probírá je očima

čtrnácti různých příspěvatelů. Zároveň pojednává o tom, jaké jsou standardy, kterých se drží většina moderních redakcí.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

- Kniha probírá různé metody výzkumu v žurnalistice, detailně je popisuje a vysvětluje jejich užitek pro akademickou obec.

SÖZERI, Ceren. Rethinking Activist Journalism when Freedom of Press is Under Threat. Athens Journal of Mass Media and Communications [online]. Athens Institute for Education and Research, 2016, 2(2), 83-94 [cit. 2022-09-13]. ISSN 2407-9499. Dostupné z: doi:10.30958/ajmmc.2.2.1

- Článek bere aktivistickou žurnalistiku jako způsob vyjádření pro žurnalisty, jejichž svobodu limituje cenzura státu a s ní spojené nedostatečné informování o některých událostech. V praxi ukazuje proměnu termínu aktivistická žurnalistika na protestech v Turecku v roce 2013.

VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6.

- Kniha hledá důvody krize v žurnalistice a převádí je do euroamerického kontextu. Zkoumá proces ztráty důvěryhodnosti české žurnalistiky. V potaz bere post-transformační oligarchizaci médií i hybridizaci a virtualizaci novinářské praxe.

WAISBORD, Silvio. Advocacy Journalism in a Global Context. In: The Handbook of Journalism Studies. New York: Taylor & Francis Group, 2008, s. 371-385. ISBN 0-203-87768-3.

- Historie advokátské žurnalistiky i její přítomnost. Porovnává různé definice tohoto konceptu a ustanovuje advokátskou žurnalistiku jako součást teorie žurnalistiky

WARD, Stephen J. A. Disrupting Journalism Ethics. 1. Milton: Routledge, 2019. ISBN 9781138895744. Dostupné z: doi:10.4324/9781315179377

- Kniha se odvíjí od myšlenky že logika, kterou aplikujeme na žurnalistiku, vychází z historické tradice, která je ale pro moderní žurnalistiku nevhodným úhlem pohledu. Místo toho navrhuje pohled jiný; žurnalistika jako směr, který se angažuje za demokracii.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let):

DAVIDOVÁ, Adéla. Advokátská žurnalistika na příkladu Jakuba Patočky. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2019.

Datum / Podpis studenta/ky

15.9.2022

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

PŘÍPADNĚ UPRAVIT TITUL

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

TEZE NA KONSTRUKTIVNÍM

OPRÁVDĚNÍ

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.